

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Majandusanalüüsi ja rahanduse instituut

Häli Eelma

**NÄHTAMATU VAENLANE COVID-19, MÕJU EESTI
TÖÖTURULE**

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB02/17, peeriala Ärirahandus

Juhendaja: Ako Sauga, PhD

Tallinn 2021

Deklareerin, et olen koostanud bakalaureusetöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 8684 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Häli Eelma

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 201318TABB

Üliõpilase e-posti aadress: heelma@gmail.com

Juhendaja: Ako Sauga, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1. COVID-19 MAAILMAPILT	8
1.1. Nähtamatu vaenlane COVID-19	8
1.2. Viiruse risk ja selle tajumine	9
1.3. COVID-19 kriisist tingitud muutused majanduses	11
1.4. Koroonaviiruse šoki ebavõrdsus	14
2. EMPIIRILINE ANALÜÜS	16
2.1. Uurimis eesmärk	16
2.2. Valimi koostamine ja meetodika	17
2.2.1. Küsimustiku ülesehitus	18
2.2.2. Andmete töötlemine ja usalduspiiride arvutamine	18
2.3. Tausttunnuste jaotus	19
2.3.1. Valimi struktuur 1	19
2.3.2. Valimi struktuur 2	23
3. ANALÜÜS, TULEMUSED JA ARUTELU	27
3.1. Osakaalud ja usaldusvahemikud	27
3.2. Hüpoteeside testimine	40
3.3. Arutelu	42
KOKKUVÕTE	47
SUMMARY	49
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	51
LISAD	54
Lisa 1. Küsimustik	54
Lisa 2. Vastajate vanuseline jaotus	60
Lisa 3. Vastajate jaotus haridustaseme järgi	61
Lisa 4. Vastajate jaotus töösuhte tüübi- ja töö iseloomu järgi	62
Lisa 5. Kas Teie töötamine muutus 2020 aasta jooksul? Küsimus nr 10, usaldusvahemikud ...	63
Lisa 6. Töösuhte muutus 2020 aasta jooksul. Küsimus nr 11, usaldusvahemikud	64
Lisa 7. Kas muutus on tingitud COVID-19 puhangust? Küsimus nr 12, usaldusvahemikud ...	65
Lisa 8. Kui suur oli Teie leibkonna netosissetulek 2019 aastal?	66

Lisa 9. Kas Teie (leibkonna) netosissetulek 2020 aastal.....? Küsimus nr 14, usaldusvahemikud	67
Lisa 10. Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks/kodukontoriks? Küsimus nr 15, usaldusvahemikud	68
Lisa 11. Kas Te soovite kasutada kaugtöö võimalust? Küsimus nr 16, usaldusvahemikud.....	69
Lisa 12. Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes? Küsimus nr 17, usaldusvahemikud	70
Lisa 13. Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend- ja/või ümberõpet? Küsimus nr 18, usaldusvahemikud.....	71
Lisa 14. Kas COVID-19 on Teis tekitanud stressi/ärevust/ebakindlust? Küsimus nr 19, usaldusvahemikud	72
Lisa 15. Hüpoteeside testimine 1 (sugu)	73
Lisa 16. Hüpoteeside testimine 2 (sugu)	74
Lisa 17. Hüpoteeside testimine (haridus)	75
Lisa 18. Lihtlitsents	76

LÜHIKOKKUVÕTE

COVID-19 koroonapandeemia tõttu on Eesti ettevõtluskeskkond ning töökorraldus muutunud suuremal või vähemal määral igas organisatsioonis. Suur osa tööandjaid on käesolevaks hetkeks antud olukorraga kohanenud või kohanemas. Suures osas on muutunud tavapäraseks kohustuslik kodukontor. On see tõesti kohustus või hoopis eelis? Kas kaugtöö või kodukontor on tööandja jaoks võimalus vaadata ringi globaalsemal tööturul? Inimesed ei pea enam elama tööandjaga samas linnas või maakonnas või ehk koguni mitte samas riigis.

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida, kas ja kuidas on muutunud senine töökorraldus, kas inimesed on valmis kaugtööks ja vajadusel täiend- ja/või ümberõppeks ning millised on hoiakud Eestis rakendatud COVID-19 meetmete osas.

Töö eesmärgi saavutamiseks viidi läbi kvantitatiivne uuring, mille tarvis koostati portaalis Google Forms küsitlus ning infot palvega sellele vastata levitat Facebooki keskkonnas ja teistes kanalites. Küsimustikule laekus 155 korrektset vastust.

Uuringu tulemustest selgub, et COVID-19 meetmetest-tingitult on muutunud nii naiste, kui ka meeste töökorraldus pea kõigis majandusharudes ning tegevusaladel. Antud olukorras tunnevad naised end ebakindlamalt, kui mehed ja on seejuures valmis õppima, et kindlustada oma positsiooni tööturul. COVID-19 meetmete asjakohasust hindavad rahuldavaks ligi veerand vastanutest.

Võtmesõnad: COVID-19, tööturg

SISSEJUHATUS

„Koroonaviiruse COVID-19 pandeemia näol on tekkinud üleilmne rahvatervist ohustav hädaolukord, millesarnast ei ole lähiajaloo ette tulnud. See talumatu inimlik tragöödia on haaranud kogu maailma, ent on toonud samal ajal kaasa ka äärmusliku majandusšoki. Erinevalt aastatel 2008–2009 aset leidnud finantskriisist on praegune šokk kõikehaarav, puudutades nii riike kui ka kõiki ühiskonnatasandeid. Meie igapäevaelu ja töö on pidurdunud ja seetõttu tuleb paratamatult vähendada ka kulutusi seni, kuni võetakse vastu meetmeid viiruse leviku ohjeldamiseks. Põhimõtteliselt seisatakse ajutiselt suur osa majandusest.“ (EUROOPA KESKPANK, 2020) Nii kirjutas Euroopa Keskpanga president Christine Lagarde 19.märtsil 2020 EKP blogis.

COVID-19 on muutnud meie elu ja igapäeva rutiini viisil, mida me kunagi ette ei kujutanud. See on näidanud meile, kui haavatavad me oleme ning kui paljusid asju ja olukordi oleme seni normaalseks või iseenesest mõistetavaks pidanud. Oleme kaotanud turvatunde tänase- ja homse ees. Oleme kaotanud lähedasi inimesi, tervist jpm. Oleme pidanud paljust loobuma. Oleme omaksvõtnud süütunde ja üksteisest eemale hoides näitame, et hoolime. Kogu maailm ja arusaamad on pahupidi pööratud. Isolatsioonist on saanud aja mahavõtmine, elule silma vaatamine ja väärtuste ümberhindamine.

Töö kirjutamise hetkel on teada, et pandeemia on olnud järelandmatu ja halastamatu igas elu valdkonnas ja majandusharus. Käesoleva töö eesmärk on uurida, milline on olnud senine COVID-19 mõju Eesti tööturule. Kas ja kui oluline on koolitusvajadus ning inimeste valmisolek täiend- ja ümberõppeks? Eneseareng, enesedistsipliin ja paindlikkus? Millised on koroonaviiruse pandeemia tagajärjed ja mõju inimeste tööelule, töökohtade säilimisele ning kuidas on see mõjutanud hoiakuid ning kohanemist muutustega? Kes on need inimesed, kes on rohkem või vähem COVID-19 tagajärjel kannatanud?

Lähtuvalt bakalaureusetöö eesmärkidest püstitas autor järgnevad ülesanded:

1. Anda ülevaade COVID-19 maailmapildist ja tutvustada sarnaselt läbiviidud uuringut

2. Koostada küsimustik elektroonses keskkonnas (Google Forms / docs.google.com) uurimaks:
 - a) kas ja kuidas on muutunud inimeste töökorraldus – tööaeg ja töö iseloom/-töösuhe?
 - b) kas ja kuiõrd rahul on inimesed kaugtöõga ehk kodukontoris töötamisega?
 - c) milline on inimeste valmisolek tööks kodukontoris?
 - d) kuiõrd kindlalt tunnevad inimesed end oma töökohal ja kas nad on kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?
 - e) inimeste hoiakuid COVID-19 meetmete suhtes.
3. Teostada analüüs ja teha järeldused.

Bakalaureusetöö eesmärgi saavutamiseks ning uurimisküsimustele vastuste leidmiseks kasutas töö autor kvantitatiivset uurimismeetodit. Antud töö autor koostas (Google Forms / docs.google.com) keskkonnas küsimustiku, mis oli aluseks uuringu läbiviimisel (vt Lisa 1). Küsimustele vastamine toimus ajavahemikus 17.02.2021–31.03.2021.

Lähtuvalt Euroopa tööhõivestrateegiast “Euroopa 2020” (EC.EUROPA, 2020), valis töö autor uuritavaks objektiks inimesed vanuses 20–60+ eluaastat ja uuringus osales 155 vastajat.

Uuringu läbiviimisel on autor tuginenud samal teemal Ühendkuningriigis, USAs ja Saksamaal 2020 aastal läbi viidud sarnasele uuringule. (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020) Käesolevas bakalaureusetöös on osaliselt kasutatud eelnimetatud uuringu küsimusi. Andmete analüüsiks kasutab autor kvantitatiivset uurimismeetodit.

Töö jaguneb kolmeks peatükiks:

- Esimeses peatükis antakse ülevaade COVID-19 maailmapildist – teooriast, viiruse riski tajumisest, kriisist tingitud muutustest majanduses ning Ühendkuningriigis, USAs ja Saksamaal 2020. aastal läbi viidud antud tööga sarnasest uuringust.
- Teises peatükis kirjeldatakse empiirilises uuringus kasutatavaid andmeid ja meetodikat.
- Kolmas peatükk sisaldab analüüsi ning analüüsil põhinevaid järeldusi.

1. COVID-19 MAAILMAPILT

1.1. Nähtamatu vaenlane: COVID-19

„Nähtamatu vaenlane“, Covid-19 (*Coronavirus Diseases 2019*) on meile uudne viirus, mis avastati esmakordselt 2019. aasta detsembris Hiinas Wuhani linnas, Hubei provintsis ja mis levis kiiresti paljudesse riikidesse üle maailma. Rahvusvaheline viiruste taksonoomia komitee (ICTV - *International Committee on Taxonomy of Viruses*) nimetas selle ametlikult raske ägeda respiratoorse sündroomiga koronaviiruseks SARS-CoV-2 (*Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus-2*) ja haigus nimetati 2019. aasta järgi koronaviirushaiguseks COVID-19. (Bchetina, Girard, Duchaine, & Laprise, 2020) Koronaviirusi kirjeldasid esmakordselt 1966. aastal Tyrell ja Bynoe (Velavan & Meyer, 2020), kes uurisid viirusi tavaliste külmetushaigustega patsientide kehas. Johtuvalt nende morfoloogiast, (kerakujulised virionid, millel oli südamikukoor ja päikesepirilliga sarnanevad pinnaprojektsioonid), nimetati need koronaviirusteks (ladina k: *corona* - kroon). (Velavan & Meyer, 2020)

30. jaanuaril 2020 kuulutas Maailma Terviseorganisatsioon (WHO – *World Health Organization*) SARS-CoV-2 leviku rahvusvaheliseks rahvatervise hädaolukorraks ja 11. märtsil 2020 juba ülemaailmseks pandeemiaks (Bchetina, Girard, Duchaine, & Laprise, 2020). Kõige rohkem ohustatud olid haiguse levikul tihedad kogukonnad ehk tiheda asustusega riigid ning eeskätt Hiina ja Aafrika vahelise tiheda liikluse tõttu oli ja on kõige haavatavam piirkond Aafrika. Väga vähestel Aafrika riikidel on piisav ja sobiv diagnoosimise võimekus ning kardeti sealsete puhangutega tekkida võivaid probleeme. WHO määratles 13 enim ohustatud riiki (Alžeeria, Angola, Côte d'Ivoire, Kongo Demokraatlik Vabariik, Etioopia, Ghana, Kenya, Mauritius, Nigeeria, Lõuna-Aafrika Vabariik, Tansaania, Uganda, Sambia), kellel on kas otsesed sidemed Hiinaga või suur reisimaht Hiinasse. (Velavan & Meyer, 2020)

Euroopas kiirenes levik eriti pärast seda, kui 2020. aasta veebruari lõpus teatas Itaalia COVID-19 juhtumite märkimisväärsest suurenemisest riigi põhjapoolsetes piirkondades. Ka enamik teisi ELi liikmesriike hakkas sel ajal teatama nakatunud inimestest. 2020. aasta märtsiks olid kõik ELi

liikmesriigid teatanud COVID-19 juhtumitest, millest annab ülevaate taustteave „COVID-19 pandeemia: ELi reageerimine“. (Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu, 2020) Samasugune tendents on toimunud ka mujal maailmas ning haigusjuhtumite arv on sellest ajast saadik jätkuvalt suurenenud.

„Eestis tuvastati esimene COVID-19 nakatunu 26. veebruaril 2020. 12. märtsil kuulutas Vabariigi Valitsus seoses koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas ja viiruse tõenäolise Eesti-sisese leviku laienemisega riigis välja eriolukorra.“ (Rüütel, et al., 2020)

1.2. Viiruse risk ja selle tajumine

„Hispaania gripi“ ja koroonaviiruse pandeemia on üllatavalt sarnased, kirjutab Daniel Mediavilla 27. märtsil 2020 ajalehes El País (Mediavilla, 2020). COVID-19 ilmus ootamatult ja inimeste suhtumine haiguse võimalikku nakatumisse on väga skeptiline. Kaugel Hiinas möllanud haigus ning esmased juhtumid Euroopas ja Ameerikas ei pannud inimesi muretsema ning elu jätkus täistuuridel. Uude haigusesse suhtuti algul, kui külmetushaigusesse või hooajalise grippi, tõdeb Mediavilla. (Mediavilla, 2020)

Sarnane inimeste reaktsioon oli ka 100 aastat tagasi, kui Hispaanias tekkis gripilaadne haigus, milleüle esmalt lihtsalt naerdi. 22. mail 1918 teatas Hispaania ajalehe ABC esikülj uuest haigusest, mida kirjeldati gripiga sarnasena, kuid kergemate sümptomitega. Samal kuul pidas Madrid oma iga-aastaseid San Isidro (*maarahva kaitsepühak*) pidustusi, pakkudes ideaalseid tingimusi massiliseks nakatumiseks. Uus gripp ristiti Soldado de Nápoleseks (*tõlgituna: Napoli sõdur*) pidustustepäeval ooperis kõlanud laulu järgi, mis oli sama kõike-haarav, kui haiguski. (Mediavilla, 2020) Et hoida üleval moraali ja mitte lasta end nõrgestada, ei andnud I maailmasõjas osalenud riigid viirusega nakatumisest ei sõduritele ega rahvale teada. See-eest Hispaanias, kes jäi sõjalises konfliktis neutraalseks, võidi haigusest vabalt kirjutada. 20. sajandi pandeemia, mis tappis üle 50 miljoni inimese kogu maailmas, sai hüüdnime „Hispaania gripp“, kuigi haigus ei saanud sugugi algust Hispaanias, kirjutab Mediavilla. (Mediavilla, 2020)

Antud loo moraal näitab selgelt, kui oluline oli ja on mõista COVID-19 tõsidust, probleemi teadvustada ning nakkuse levikust teavitada ja vastavat infot vahetada. „Kui haigusesse surnute arv kogu maailmas kasvab, on üha olulisem mõista avalikkuse riskitaju“ (Van Bavel, 2020).

Olukorras, kus riikide sotsiaalne vastutus ulatus distantseerumisest ja hügieeninõuete täitmisest Rootsis kuni täieliku sulgemiseni Itaalias, viidi 2020. aasta märtsis ja aprillis läbi uuring 10 Euroopa, Ameerika ja Aasia – riigis eesmärgiga uurida inimeste riskitaju ja riskikäitumist. Uuringus osalenud riigid olid: Ühendkuningriik, Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Saksamaa, Hispaania, Itaalia, Rootsi, Mehhiko, Jaapan ja Lõuna-Korea. Uurimus viidi läbi saamaks vastus küsimusele, kui mures on inimesed kogu maailmas ja kuidas nad seda teadvustavad. (Dryhurst, et al., 2020)

Antud uuring näitas, et riskitaju oli kõigis 10 riigis ühtlaselt kõrge, mis 7-palli skaalal varieerus 4,78st - 5,47ni. Kõige tähelepanuväärsem oli kõikides uuringus osalenud riikides tõdemus, et suuremat riski tajuvad inimesed, kes on saanud isikliku või kaudse kogemuse osaliseks. Sama olulised on ka kogemuslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised tegurid, mis mõjutavad COVID-19 riskitaju kogu maailmas ja mida peaksid silmas pidama poliitikakujundajad koostades ennetava tervisekäitumise motiveerimise tõenduspõhiseid riskikommunikatsiooni strateegiaid. (Dryhurst, et al., 2020)

Koroonaviiruse laialdane levik on nõudnud kiiret reageerimist ja kõikjal maailmas on riikide valitsused võtnud koroonaviiruse puhangust põhjustatud tervisekriisi lahendamiseks vastu erakorralisi meetmeid. “Kõik erakorralised meetmed peavad piirduma vajalikuga ja olema rangelt proportsionaalsed. Need ei tohi kesta lõputult. Lisaks peavad valitsused tagama, et selliseid meetmeid kontrollitakse regulaarselt” seisab Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 31.03.2020 avalduses erakorraliste meetmete kohta liikmesriikides. (Von der Leyen, 2020)

Tõsise ohu tajumine ja riski tunnistamine, tõi kaasa kiire reageerimise ja piirangud, mis on mõjutanud kogu maailma majandust. Viiruse ülemaailmse tõkestamise üheks meetmeks said muu hulgas riikidevahelised vabaliikumise ranged piirangud, et aeglustada viiruse levikut ning leevendada pandeemia sotsiaalset ja majanduslikku mõju. See omakorda tõi kaasa majandustegevuse aeglustumise ja kõikehõlmava majanduskriisi.

Eestis viib Turuuuringute AS Riigikantselei tellimisel läbi “küsitluslaineid”, mille eesmärgiks on kaardistada elanike ohutunnetus koroonaviiruse leviku osas ning hoiakud viiruse leviku ennetamiseks antud soovitude ja piirangute suhtes. (Turuuuringute AS, 2021)

1.3. COVID-19 kriisist tingitud muutused majanduses

Säärane kriis on olnud tohutu surve nõrkadele tervishoiusüsteemidele, kaubandusele ja turismile. Kasutusele võetud karantiinimeetmed - suunata inimesed võimalusel kaugtööle, õppurid/lapsed distantsõppele ja sulgeda mitte esmatarbevajadusi pakkuvad teenindustevõtted - on kaasa toonud organisatoorsed töökorralduse muudatused ning ärimudelite ümberkujundamise. “Valitsustel oli voli otsustada, millised töökohad või sektorid olid olulised ühiskonna ja majanduse toimimiseks,” deklareeritakse Maailmapanga ülevaates (Sanchez, Parra, Ozden, & Rijkers, 2020). Antud raportis on välja toodud Itaalia ning USA Delaware, Minnesota ja Oklahoma osariikide näitel enim kannatanud majandusharud nagu turism, majutus- ja toitlustus ettevõtted, kultuur ning kinnisvaraga seotud tegevused. (Sanchez, Parra, Ozden, & Rijkers, 2020)

Euroopa Ülemkogu liikmed tegid videokonverentsi teel kokkuvõtte ELi meetmetest COVID-19 puhangule reageerimiseks, keskendudes järgmisele: viiruse leviku piiramine, meditsiinivarustuse, eriti maskide ja respiraatorite kättesaadavuse tagamine, teadusuuringute, sealhulgas vaktsiinialaste teadusuuringute edendamine, sotsiaal-majanduslike tagajärgedega tegelemine, kolmandatesse riikidesse lõksu jäänud ELi kodanike aitamine. (Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu, 2020/2021) Hoolimata tõketest ja isolatsioonimeetmetest, tuli aga - „Nähtamatu vaenlane“ ikka tagasi ja veel tugevamana kui enne. “Praegusel kriisiajal tegutsevad EL ja selle liikmesriigid koos selle nimel, et võidelda pandeemia vastu ja aidata Euroopa pärast majanduslangust taas jalule. EL teeb tihedat koostööd selleks, et võidelda COVID-19 vastu ja tagada majanduse taastumine.” (Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu, 2020). Maailmapanga vastutus on suunatud inimeste päästmisele, jätkusuutliku majanduskasvu taastumisele ja töökohtade loomisele, seisab Maailmapangaga raportis. (World Bank Group, 2020)

Kuigi COVID-19 pandeemia on endiselt kohal ja areneb jätkuvalt, näitavad esimesed saadaval olevad uuringud selle mõju kohta majandusele ja tööhõivele üheselt: kriisi mõju on selgelt asümmeetriline, tuuakse välja 15. juuli 2020 avaldatud aruandes “Covid-19 kriisi mõju tööhõivele: lühiajalistest mõjudest pikaajaliste väljavaadetenii.” (Fana, Pérez, & Fernández-Macías, 2020) Pandeemia tõttu on kannatanud kõige enam haavatavamad riigid ja töajõu segmendid. Majandusharudest on COVID-pandeemia inimeste vaba liikumise piirangute tõttu tabanud kõige valusamini turismi. Maailma Turismiorganisatsiooni (WTO) andmetel on eriti suure löögi saanud kogu välisturism, aga ka siseturismist (Statistikaamet, 2021) pole järele jäänud suurt midagi.

Hispaania ja Itaalia Euroopas ning Aasias Tai jt. on need riigid, kelle majandus sõltub kõige rohkem turismist ja keda kriis on seega enim räsitud. (EUROSTAT, 2021)

COVID-19 kriis on nii sügav, et ei mõjuta radikaalselt mitte ainult lühemas (1-2 aastat) ega keskpikas (kuni 10 aastat) perspektiivis erinevaid majandusharusid ja tööturgusid, vaid võib jäädavalt muuta kogu töökorraldust. Kaugtöö võib siin olla, et jääda, nagu näitavad hiljutised andmed, kuid see pole ainus ümberkujundamine. (Rosenblad, et al., 2020)

Itaalia varasemad tõendid viitavad sellele, et tööstusharudes, kus töötaja kohta töötab rohkem roboteid, on COVID-19sse nakatumise oht väiksem. Seega on kriis kiirendanud automatiseerimist, et säilitada tootmine ja majandustegevus, olles üheks strategiatest minimeerimaks terviseriske. (Caselli, Fracasso, & Traverso, 2020) Kaugtöö puhul muutub üha enam oluliseks kiire interneti olemasolu, kuna internetti ühendatud seadmeid on tavapärasest rohkem. Digitaliseerimine on saanud COVID-19 ajal senisest olulisema tähenduse, sest suur osa kaubandusest ja teenustest on kolinud e-platvormidele. „Digitaliseeritud majanduses töötamiseks on vaja uusi oskusi ja võimeid, näiteks tuleb olla loominguilisem, rohkem suhelda ja paremini kohaneda. See tähendab, et tööjõu oskusi tuleb kõigil tasanditel tohutult tõsta.“ (Euroopa Komisjon, 2016)

“Maailma Majandusfoorumi (WEF) 2020. aasta oktoobris ilmunud ülevaade „The Future of Jobs“_34 osutab taas tõigale, et organisatsioonide ja ettevõtete võimekust uute tehnoloogiate kiireks rakendamiseks piirab vajalike oskustega tööjõu puudus. Selle tõid ühe põhiprobleemina välja 20 küsitletud riigi tööandjad 26-st.” (Rosenblad, et al., 2020) OSKA aruandes (Rosenblad, et al., 2020) märgitakse, et tulenevalt COVID-19 kriisist toob Maailma Majandusfoorum tuleviku võtmeoskustena lisaks kriitilisele mõtlemisele, analüüsioskusele ja probleemilahendusoskusele esile sellised oskused nagu enesejuhtimine, aktiivne õppimine, vastupidavus ehk nn säilienõtkus, stressitaluvus ja paindlikkus. Kui Eestis on suurimate väljakutsete seas see, kuidas suurendada teadmismahukust, tootmiskeerukust ja võita digiteerimisest, siis teisalt on vaja lahendada ka oskustööjõu probleemid (Eesti Pank, 2021).

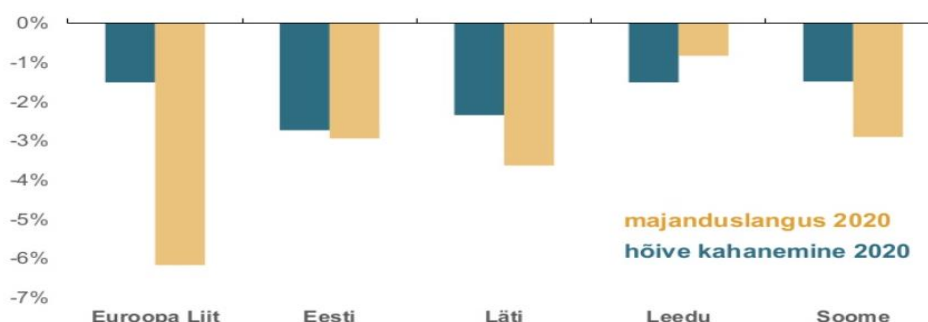
Tööjõu oskuste mõju ja vajaduste hindamiseks viidi Eestis OSKA (Rosenblad, et al., 2020) poolt läbi mahukas ja põhjalik COVID-19 eriuuring eesmärgiga mõista, mil määral mõjutavad COVID-19st tingitud ühiskonna ja majanduse muutused tööturгу ning sellest tulenevalt tööjõu- ja oskuste vajadust. Antud 2020 aastal SA Kutsekoda uuringus “COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju

töäjõu- ja oskuste vajaduse muutusele” uuringus selgub, et COVID-19 kriis on toonud kaasa töötajate koolitusvajaduse plahvatusliku kasvu. COVID-19 kriisi vahetul mõjul kasvas organisatsioonides vajadus digitehnoloogia, riskijuhtimise ja -analüüsi, tootearenduse ja turunduse, juhtimis-, kommunikatsiooni- ning koostööoskuste järele. Oluliseks muutusid teadmised turvalise töökeskkonna ning töötajate füüsilise ja vaimse tervise hoidmise kohta, selgub OSKA uuringust. (Rosenblad, et al., 2020)

COVID-19 kriisi vahetu mõju oskustele ja koolitusvajadusele nii Eestis, kui rahvusvaheliselt on OSKA uuringus selgesõnaliselt lahti kirjutatud: “COVID-19 hoogustas tööülesannete mitmekesisustumist ning nõudis töötajatelt suuremat valmisolekut täita senisest erinevaid tööülesandeid või teha tööd tavapärasest erinevas kohas. Kriisiperioodil kasvas hüppeliselt osalemine e-koolitustel ja virtuaalsetel seminaridel. Suurenes vajadus organisatsiooni sisekoolituste ning töökohal õppe järele. Majanduse kriisist taastumise ja pikaajalise arengu (kuni 10 aasta) vaates oluliste oskuste vajadust mõjutavad enim digitaliseerimine ja automatiseerimine (sh masinõpe ja tehisintellekt), rohepööre, kaugtöö kasvav osakaal, globaalsete tarneahelate muutumine ning töötajate füüsilise ja vaimse tervise kaitsmise tähtsustumine. Viirusekriis on neid arengusuundumusi väga jõuliselt kiirendanud.“ (Rosenblad, et al., 2020)

“Tagasi vaadates võime öelda, et toona tehtud kõige mustemad stsenaariumid ei realiseerunud. Kui 2020 suvel piirangud kaotati, taastusid majandused esialgu üpris kiiresti. Kuid siis tuli viirusekriisi uus laine ja Eestis oleme praegu väga raskes olukorras,” märkis 17. märtsil 2021 Eesti Panga president Madis Mülleri avakõnes seminaril "Kriisist kasvama". (Eesti Pank, 2021)

EESTIS ON KRIIS MÕJUNUD HÕIVELE RÄNGEMALT KUI MUJAL

Joonis 1. Majanduslangus ja hõive kahanemine 2020

Allikas: Eurostat. Autor: EP (slaid M.Mülleri avakõnes „Kriisist kasvama“)

Riigisisestel otsustel oli ja on ka edaspidi suurem kaal, kui kunagi varem, et säilitada ettevõtluskeskkond ja et tööhõive langus oleks võimalikult madal. OSKA (Rosenblad, et al., 2020) uuringust selgub aga, et Euroopa Liidu võrdluses oli Eesti tööturu reaktsioon kriisile 2020. aastal üks tugevamaid. Novembri lõpus oli Töötukassas arvel üle 50 000 töötut. Enim kannatas noorte tööhõive (Rosenblad, et al., 2020)

1.4. Koroonaviiruse šoki ebavõrdsus

COVID-19 kriisil on olnud kogu maailma majandusele suur negatiivne efekt, kuid see on riigiti märkimisväärselt erinev, kinnitavad läbiviidud uuringud. 2020 aasta koroonakriisi puhkemisel viisid teadlased läbi uurimuse „Koroonaviiruse šoki mõju ebavõrdsus: tõendid reaajas tehtud uuringutest“, selgitamaks COVID-19 mõju USA, Ühendkuningriigi ja Saksamaa tööturule. (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020) Uuringu fookuses oli välja selgitada, keda on kriis kõige enam mõjutanud – töökorraldus muutunud, töö kaotanud ja/või töötasu vähenenud. Uuringu seisukohalt oli oluline saada andmeid ja eristada inimesed, kes COVID-19 tagajärjel olid kaotanud töö ja need, kelle töökoht säilis. Samuti sooviti teada, kas vastanute seas oli rakendatud sarnaselt Saksamaaga STW-d (*Short-Time Work*) või USA ja UK *Furloughingit* ehk sundpuhkust või ametlikku töölepingu peatumist.

Andmed koguti ajaperioodil 24.–26. märts ja 9.–14. aprill 2020 ehk üsna kriisi puhkemise alguses. Märtsis kogutud valimis oli andmeid USA (N=4,003) ja Suurbritannia (N=3,974) ning aprillis USA (N=4,000), Suurbritannia (N=4,931) ja Saksamaa (N=4,002). Kogutud info sisaldas sotsiaalselt diferentseeritavaid andmeid ning need taandati isikutele, kellel oli pandeemia puhkemise ajal töö või kes kaotasid töö pandeemia tõttu.

Aluseks võeti teadmine, et riigid erinevad kehtestatud tööturupoliitika poolest, mis kriiside puhkemisel käibe võetakse. Nagu näiteks Saksamaal STW (EUROFOUND, 2021) on meede mida rakendatakse, et ära hoida koondamisi ja töökaotust ning kindlustada seeläbi sotsiaalsed garantiid nii kriisi ajal, kui ka selle järgselt. Seeläbi välditakse koondamishüvitiste vajadust ning hiljem uute töötajate töölevõtmisega seotud kulusid, mis võivad tekkida nn ajutisest vajadusest töötaja vallandada. Tegemist on riikliku toetusega, kus riik hüvitab töötajale osalise sissetuleku kaotuse ja võimaldab seejuures säilitada sotsiaalkindlustuse. (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020) Sarnaselt Saksamaale võttis ka Eestis Vabariigi Valitsus 20.03.2020 vastu määruse,

mille alusel on tööandjal, kellel tegevus on erakorralistest asjaoludest tuleneval oluliselt häiritud, võimalik taotleda (vastavalt tingimustele) töötajale töötasu hüvitist. (EV Valitsus, 2020) Sellise osalise ja/või lühendatud tööajaga töötamise vormi oli rakendatud Saksamaal 34% , *Furloughingit* tuli ette Ühendkuningriigis 36% ja USA´s 25%. (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020)

Pandeemia puhkemise tagajärjel oli juba aprillis 2020 töö kaotanud 18% USA ja 15% Suurbritannia inimestest, vastukaaluks 5%-le Saksamaal. 35%-l Saksamaa töötajatest oli vähendatud töötunde, et rakendada STW-d. Kõigis kolmes riigis oli töökaotus suurem kui kodus töötamise võimalus ja valmidus. Kui USAs kaotas enam kui 40% inimestest, kellel ei olnud kodus töötamise võimalust, siis Saksamaal oli sama näitaja alla 10%. Suured erinevused töö kaotanute seas olid tööstusharude ja ametikohtade lõikes, palga- ja lepinguliste töötajate vahel ning olenevalt sellest, kas töö iseloom võimaldas teha kaugtööd või mitte. Töökaotuse tõenäosuse kohta USAs ja UKs oli naiste ja meeste puhul erinev ning erinev ka haridustasemetel lõikes. Naistel, kellel ei olnud ülikooliharidust, oli suur tõenäosus töö kaotada. Vastupidi Saksamaal, kus sugu ja teaduskraadi puudumine ei ennusta töökaotust, kuna nageni naised töötavad rohkem kodus ning tegelevad laste eest hoolitsemise ja koolitamisega. Üks, mis oli kõigis kolmes riigis ühtviisi, oli teadmatus ja ebakindlus “Nähtamatu vaenlase Covid-19” tõttu ning hirm selle tagajärgede ees. (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020)

2. EMPIIRILINE ANALÜÜS

Kuidas on kriis mõjutanud Eesti tööturgu? Võrreldes teistega pääsesime ehmatusega, kuna viiruselevik ei väljunud kontrolli alt ja valitsuse poolt kasutusele võetud meetmed toimisid. “Seni on Eestis töö kaotanud 3 inimest 100-st, mis ei tundu kriisi üleilmset ulatust silmas pidades kuigi suur. Samas kaotas Eestis töö suhteliselt rohkem hõivatuid kui ülejäänud euroalal või naaberriikides, seda hoolimata eelmisel aastal rakendatud palgatoetusmeetmest ja muudest toetustest,” rääkis Eesti Panga president Madis Müller 17.03.2021 konverentsil “Kriisist kasvama”. (Eesti Pank, 2021) “Kuidas pehmenada lööki meie tööturule, mis on terves Euroopas küll üks paindlikumaid, kuid seetõttu kriisiajal töötaja jaoks ka üks ebaturvalisemaid?” esitas Müller seminaril küsimuse (Eesti Pank, 2021).

2.1. Uurimiseesmärk

Käesoleva töö eesmärk on uurida, milline on olnud senine COVID-19 mõju Eesti tööturule? Millised on koroonaviiruse pandeemia tagajärjed inimeste tööelule, töökohtade säilimisel ja kuidas on see mõjutanud inimeste hoiakuid ning kohanemist muutustega? Kes on need inimesed, kes on rohkem või vähem COVID-19 tagajärjel kannatanud?

Töökorraldus on suuremal või vähemal määral muutunud igas organisatsioonis. Suur osa töötajaid ja tööandjaid on antud olukorraga justkui kohanenud. Suures osas on muutunud tavapäraseks või saanud koguni kohustuslikuks kodukontor. On see kohustus või hoopis eelis? Kas kaugtöö või kodukontor on võimalus tööandjale vaadata ringi laiemal tööturul globaalselt, kuna inimesed ei pea enam elama tööandjaga samas linnas või maakonnas või ehk hoopis isegi mitte samas riigis? Kas muutustega kohanemine tähendab - mitte teha erialast tööd või siis võimalusel väljakutseid täiend- ja või ümberõppeks?

Lähtudes eelnevalt kirjeldatud töö eesmärgist, püstitab autor järgnevad uurimisküsimused:

- a) kas ja kuidas on muutunud inimeste töökorraldus tööaeg ja tööi seloom /-töösuhe?
- b) kas ja kui võrd rahul on inimesed kaugtööga ehk kodukontoris töötamisega?

- c) milline on inimeste valmisolek kodukontoriks?
- d) kui võrd kindlalt tunnevad inimesed end oma töökohal ja kas nad on kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?
- e) inimeste hoiakuid COVID-19 meetmete suhtes.

2.2. Valimi koostamine ja meetodika

Valimi koostamise põhimõtteks oli koguda andmeid “juhuvalimi” abil, levitades infot erinevates gruppides, kuid lõppeks sai valim kokku siiski „mugavusvalimina“, kus valimine toimus kõige kättesaadavamatest allikatest – pereliikmed, sõbrad-tuttavad, sõprade sõbrad ja -töökaaslased jne. Seepärast peab autor kahjuks tõdema, et valim antud töös ei ole esinduslik üldkogumi ehk kõigi Eesti inimeste suhtes ja seepärast ei saa teha ka ainuõigeid järeldusi. Tuginedes Euroopa tööhõivestrategiale “Euroopa 2020” (EC.EUROPA, 2020) võttis autor kriteeriumiks vastajad vanuses 20–60+ eluaastat. Uurimise läbiviimisel kasutas autor kvantitatiivset uurimismeetodit, mille tarvis koostas uurimisteemade kohta küsimustiku. Autor leidis, et küsimustik on andmete kogumiseks antud töö raames kõige sobivam meetod, kuna võimaldab hõlmata teatud hulka neutraalseid, vahetuid ja anonüümseid vastajaid. Autori soov oli saada juhuslik läbilõige Eesti inimeste hõivatusest tööturul.

Töö autor koostas 20 küsimusest koosneva küsimustiku (vt Lisa 1) ja selle täitmine toimus elektroonses keskkonnas (Google Forms / docs.google.com). Küsimustele vastamine oli anonüümne, see tähendab, et ei kogutud vastanute kontaktandmeid – nime ega e-maili aadressi, et privaatsust säilitada. Enne küsimustiku aktiveerimist testis töö autor küsimustiku ülesehitust, loogilisust ja selgust kolme lähedase sõbra kaasabil. Autor aktiveeris küsitluse 17. veebruaril 2021 ning saatis kutse oma Facebooki keskkonna lehelt, FB Messengeri kaudu – otse võimalikele vastajatele ning meililistist palvega levitada küsimustikku erinevatesse asutustesse nagu näiteks Narva Eesti Gümnaasium (Narva Eesti Gümnaasium, 2021), olles selleks eelnevalt saanud telefonitsi või kirjalikult nõusoleku.

Sooviga saada vastuseid Eestimaa eri paigust, saatis töö autor Eesti Töötukassa 15-le esinduse üldmeilile pöördumise küsimustiku täitmiseks. Vastus saabus Eesti Töötukassa personaliosakonna peaspetsialistilt, kellega kujunes välja huvitav vestlus küsimustiku levitamise “õiguslikkuse” üle. Soovitus oli võtta kontakti otse võimaliku (Töötukassa töötajaga) vastajaga. Töö autor pidas antud

lähenemist privaatsuse ründamiseks, kuna töötajate kontaktid on küll avalikud, aga antud juhul oleks tegemist eraviisilise ja mitte tööalaselt seotud kontakteerumisega, - just autorile nii tundus. Seega hakkas küsimustik 17. veebruarist elama oma elu ja vastajad sattusid valimisse juhuslikult.

Vastuste saatmine sulgus 31.03.2021. Ajavahemikus 17.02.–31.03.2021 osales uuringus 157 vastajat. Kaks ankeeti (24 ja 151) olid täidetud ebakorrektselt ja neid autor uurimuses ei kasutanud. Seega oli kogu uurimuse valim 155 vastajat, mis moodustab 0,02% Eesti tööga hõivatud inimestest.

2.2.1. Küsimustiku ülesehitus

Küsimustik koosnes: (vt Lisa 1)

- Kinnised küsimused – etteantud vastusevariantidega küsimused, mis moodustasid suurema osa kõigist ankeedis sisaldunud küsimustest;
- Poolavatud küsimused – etteantud vastusevariantidega küsimused, millele vastaja sai soovi korral lisada oma vastusevariandi reale „Muu“.

Küsimustiku võib jagada 2 osaks:

- ✧ Küsimused 1 kuni 9 – valimi tausttunnused (vastajate struktuur: sugu, kodune keel, vanus, leibkond, haridustase, elukoht, majandusharu/tegevusala, töösuhe).
- ✧ Küsimused 10 kuni 20 – uuritavad tunnused (COVID-19 tingitud muutused tööelus ja töökorralduses, kaugtöö, muutused toimetulekus, kindlustunne, täiend ja/või ümberõpe ja hoiakud).

Küsimustiku täitmise ligikaudne aeg 5 – 7 minutit, oli autori poolt testile kaasatud vastajate poolt piisav, küsimused selged, üheselt mõistetavad ja mitte haavavad. Lisa- või täpsustavaid küsimusi oli telefoni teel 1 ja see esitati küsimuse nr. 13 kohta: “Kuidas ma täidan (leibkonna netosissetulek), kui ma ei tea oma abikaasa sissetulekut?”

2.2.2. Andmete töötlemine ja usalduspiiride arvutamine

Andmete analüüsimiseks koostas autor maketi, mille tarvis sisestas programmi kõik vastused individuaalselt, et saada tulemustest ülevaade ning elimineerida vigased ankeedid. Uuringu käigus valimisse kogutud vastuseid analüüsiti statistilises andmetöötlemise programmis PSPP ja Microsoft Excelis. Saadud andmed esitatakse sagedustabelites ja joonistel. Kahe tunnuse ühisjaotusi on

kirjeldatud risttabelite abil. Erinevuste hindamiseks erinevate gruppide arvamuste vahel kasutati klassikalist kahemõõtmelise sagedustabeli testi statistikut χ^2 (*Pearson Chi-Square*) otsustamaks tunnuste seotuse statistilise olulisuse üle. Erinevus loeti oluliseks, kui olulisuse tõenäosus $p < 0,05$.

Et laiendada erinevate vastusevariantide valinute osakaalusid valimis tervele Eesti elanikkonnale, on kõikide osakaalude jaoks leitud usaldusvahemikud. Osakaalude usaldusvahemiku leidmiseks usaldatavusega 0,95 on kasutatud kolme ja enam väärtusega kvalitatiivse tunnuse osakaalude usalduspiiride arvutamise valemit (Sauga, 2020, lk 270), mida on lubatud kasutada ka kahe väärtuse ehk kahe vastuse variandi puhul. (Goodman, 1965, p. 249) Usaldusvahemikud on joonistel märgitud “halli” horisontaalse joonega.

(Sauga, 2020, lk 270)

$$P_i^- = \frac{x^2 + 2n_i - \sqrt{D}}{2(n + x^2)} \quad \text{usaldusvahemiku alumine piir}$$

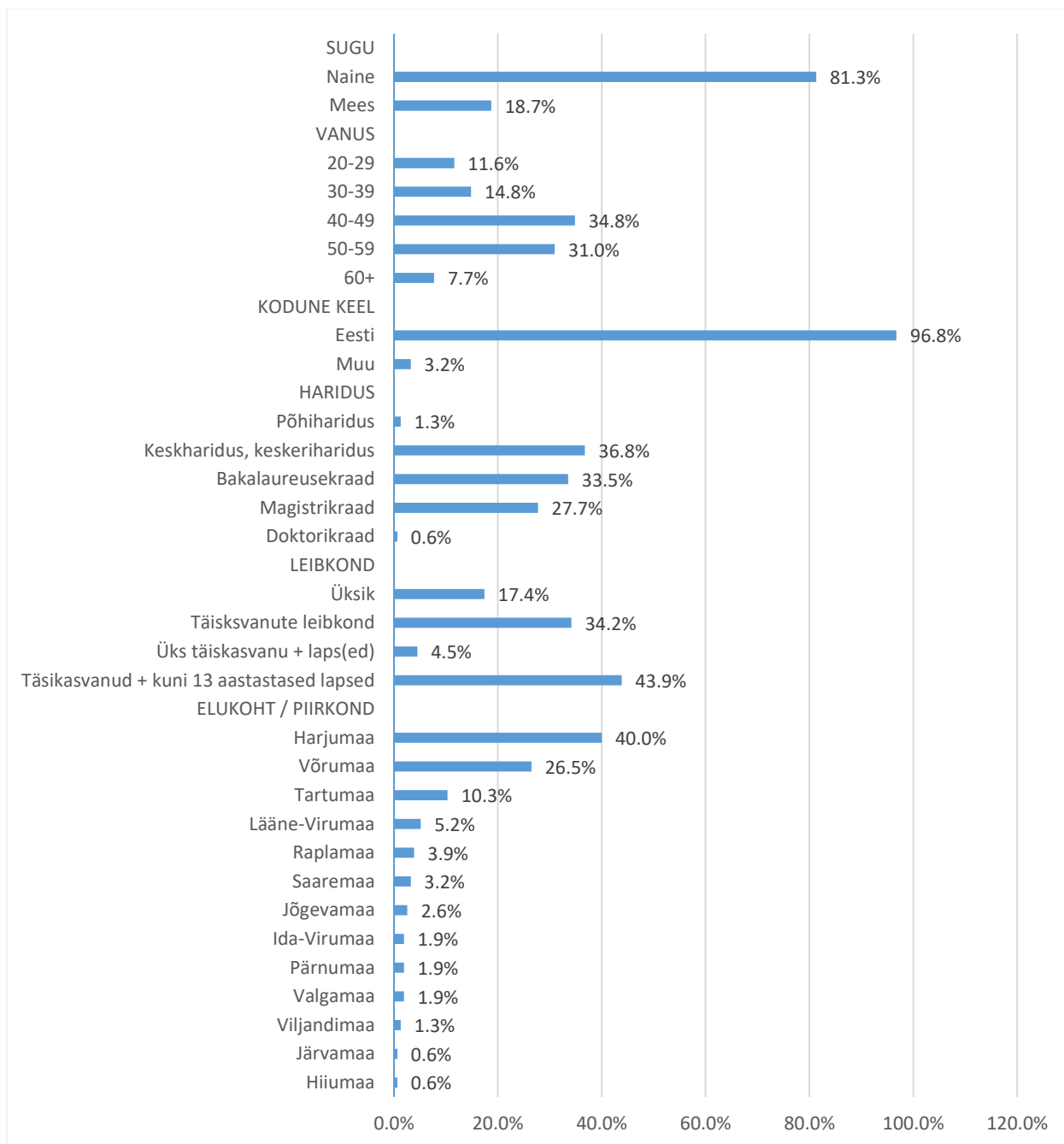
$$P_i^+ = \frac{x^2 + 2n_i + \sqrt{D}}{2(n + x^2)} \quad \text{usaldusvahemiku ülemine piir}$$

ning suurus D on leitud valemist $D = x^2 \left(x^2 + 4(n - n_i) \frac{n_i}{n} \right)$

2.3. Tausttunnuste jaotus

2.3.1. Valimi struktuur 1

Järgnevalt annab autor ülevaate vastajate soolise, vanuselise, haridusliku, elukoha ja leibkonna koosseisu osas (vt Joonis 2)

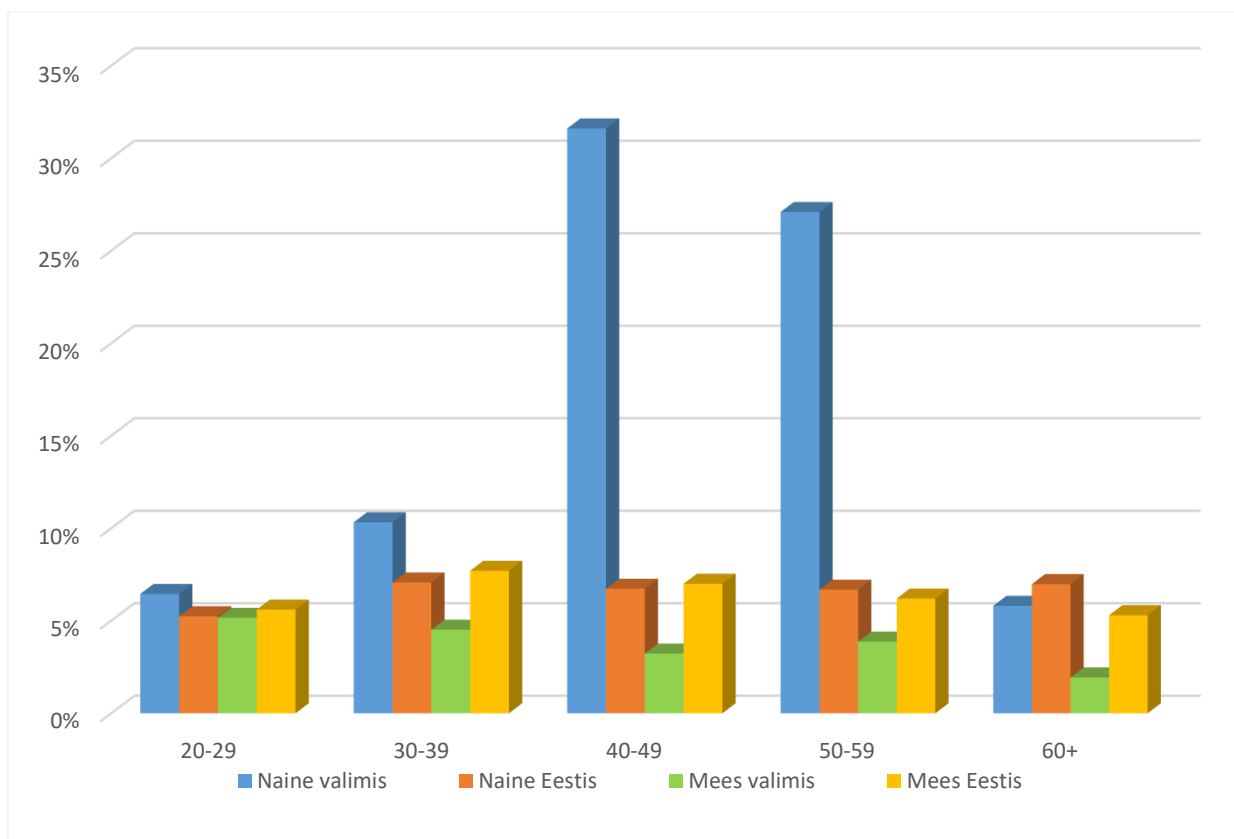

Joonis 2. Valimi struktuur 1 (% , n=155 kõik 20–60+ vastajad)

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 alusel

Ankeedile vastanutest olid 81,3% (126) naised ja 18,7% (29) (mehed) (vt Joonis 2). 2020 aasta andmetel oli Eesti rahvastiku koosseis 1 328 976 elanikku, kellest 629 277 ehk 47,4% olid mehed ning 699 699 ehk 52,6% olid naised. (Statistikaamet, 2020) Vanusegruppide lõikes soo kaupa jagunemine on näha joonisel (vt Joonis 3), kus diagrammil on võrdluseks välja toodud Statistikaameti 2020 aasta andmed 20–69-aastaste naiste ja meeste osakaalud. Antud uuringus (vt ka Lisa 2) vastanutest 6,5% (10) naised ja 5,2% (8) mehed olid 20–29-aastased, 10,3% (16) naised

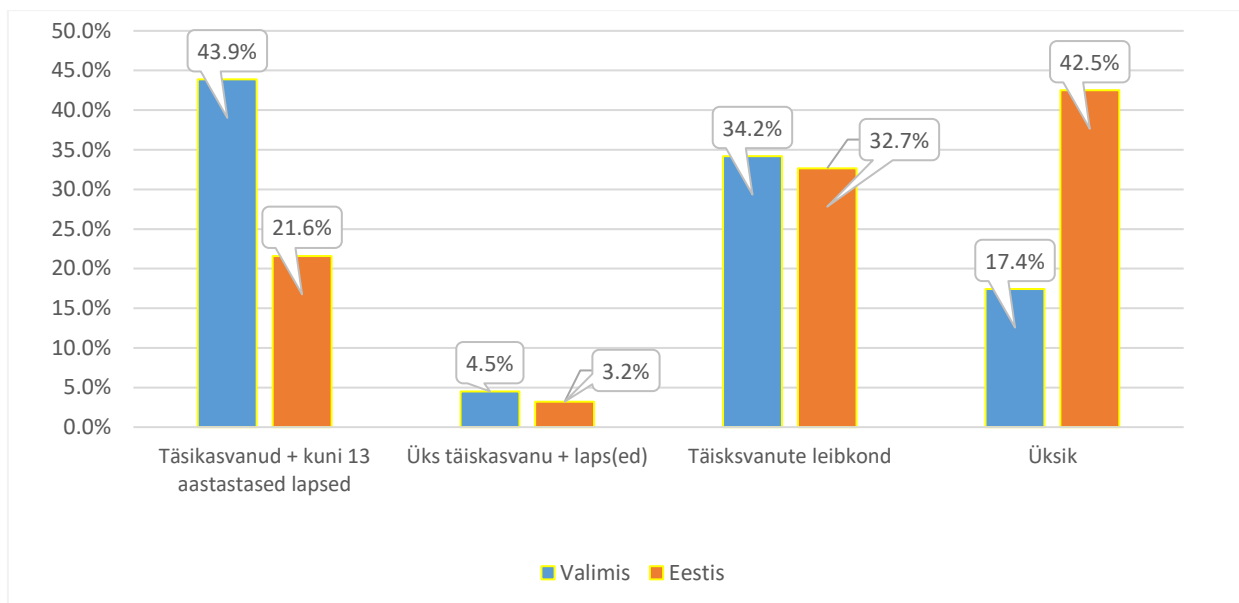
ja 4,5% (7) mehed 30–39-aastased, 31,6% (49) naised ja 3,2% (5) mehed 40–49-aastased, 27,1% (42) naised ja 3,9% (6) mehed 50–59-aastased ning 5,8% (9) naised ja 1,9% (3) mehed vanuses 60+.

Joonis 3. Valimi struktuuri jagunemine soo ja vanuserühma järgi võrdlusena Eesti rahvastiku andmestikuga

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Statistikaameti andmestiku RV021 alusel

Autor peab, vaatamata soovist saada läbilõige Eesti mitmekeelsest elanikkonnast, tõdema, nagu võib näha joonisel (vt Joonis 2), et vastajatest 96,8% (150) oli kodune keel „eesti keel“ ja 3,2% (5) „muu“. Eesti Statistikaameti andmetel on proportsioonid vastavalt 68,4% eestlased ja 31,6% muu rahvus.

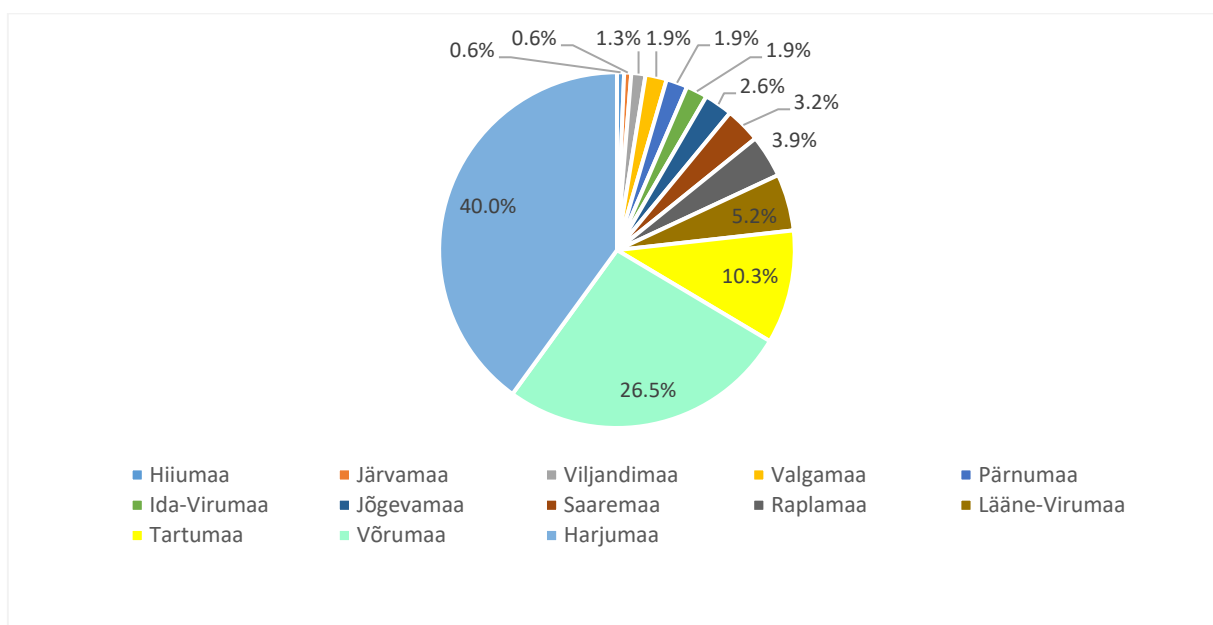
Joonis 4. Valimi leibkonna osatähtsus kõrvutatud Eesti leibkonna andmestikuga
Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Statistikaameti andmestik LEM01 alusel

Vastajate leibkonnad olid (vt Joonis 4) vahemikus „1 - täiskasvanu“ kuni „4 - täiskasvanut + 2 - last“. Üksikuid oli 17,4% (27) valimist Eestis üksikuid alla 65-aastaseid 42,5%, üksikvanemaid 4,5% (1-lapsega=1 ja 2-lapsega=3) Eestis 3,2%, täiskasvanud + kuni 13-aastased lapsed (2 täiskasvanut + 1 laps; 2 täiskasvanut + 2 last; 2 täiskasvanut + 3 last; 3 täiskasvanut + 1 laps; 3 täiskasvanut + 2 last; 4 täiskasvanut + 1 laps; 4 täiskasvanut + 2 last) 43,9% (68) Eestis kokku 21,6% ja leibkondi, kus ei olnud kuni 13 aastaseid lapsi (oli 2 - 4 täiskasvanut) 34,2% (53) ja Eestis vastavalt 32,7%. Seega jagunes antud töös vastajate profiil lastega leibkondade ja lasteta leibkondade vahel enam-vähem võrdselt (vt Lisa 8), vastavalt 48,4% ja 51,6% ning kogu Eestis on sama näitaja vastavalt 24,8% ja 75,2% (sh. pensionärid). Eesti Statistikaameti 2020 andmetel on Eesti leibkondade üldarv 626 000t, millest lastega leibkondade arv 155 500 (25%) ja lasteta leibkondade (sh. pensionärid) arv 470 000 (75%). (Statistikaamet, 2021) Lastega leibkondadest moodustab üle 50% 1 ja 2 lapsega paardid, mis on ka käesoleva uuringu puhul märkimisväärne 63%.

Naiste puhul olid esindatud kõik haridustasemed (vt Lisa 3). Põhiharidusega naisi oli vastanute seas ligi 2% (2) ja doktorikraadiga 1% (1) vastanud naistest, aga küsimustikule vastanud meeste seas vastavad haridustasemed puudusid. Kui naiste seas oli kesk- ja keskeriharidusega 34,1% (43), bakalaureusekraadiga 33,3% (42) ja magistrikraadiga 30,2% (38), siis meeste puhul olid need näitajad vastavalt 48,3% (14), 34,5% (10) ja 17,2% (5). Analüüsi teostamiseks on kokkuvõetud

põhi -ja keskharidus koondnimetusega “üldharidus” ning bakalaureuse-, magistri- ja doktorikraad koondnimetusega “kõrgharidus”.

Elukoha järgi oli vastajate seas esindatud 13 maakonda 15-st (vt Joonis 5). Töö autor peab tõdema, et kahjuks ei olnud võimalik saada andmeid Põlva- ja Läänemaalt. Kõige rohkem oli vastajaid Harjumaalt 40,0% (62), järgnesid Võrumaa 26,5% (41) ning Tartumaa 10,3% (16). Kõige vähem oli küsimustikule vastajaid Hiiumaalt ja Järvamaalt 1% (1). Eesti elanike regionaalse jaotuse järgi elab Harju maakonnas 45,5% rahvastikust, Tartu maakonnas 11,5% ehk osakaalude suurusjärgud on sarnased valimiga. Võrumaa on valimis esindatud üle ootuste hästi ning ületab oma proportsiooni Eestis (2,7%) 23,8%-ga.

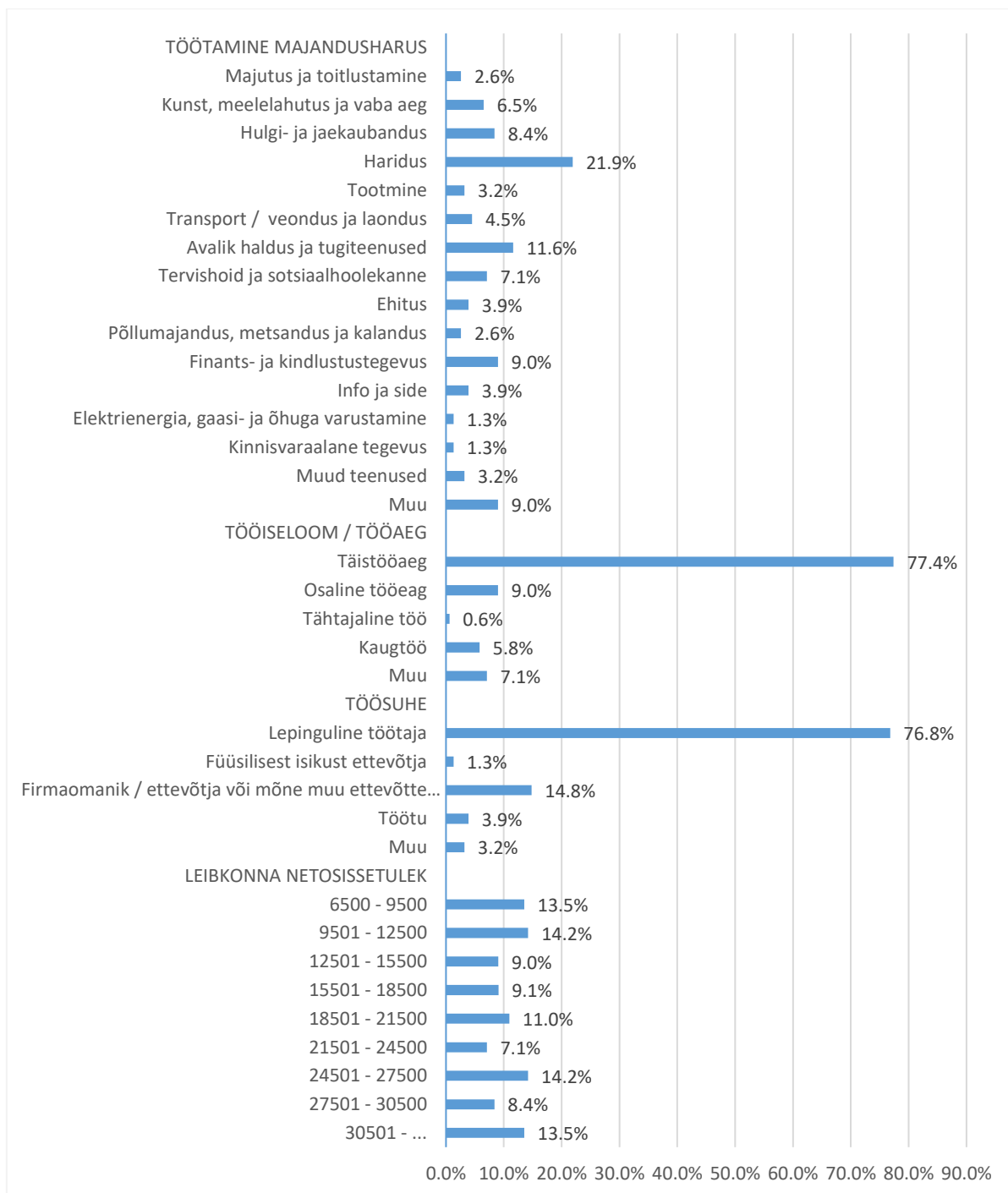

Joonis 5. Vastajate jaotus elukoha järgi (% , n=155 kõik 20–60+ aastased vastajad)

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 alusel

2.3.2. Valimi struktuur 2

Järgnevalt toob autor joonisel 6 välja vastajate struktuurse jaotuse majandusharus, töösuhte- ja tööaja vormi ning leibkonna netosissetuleku ülevaate 2019 aastal.

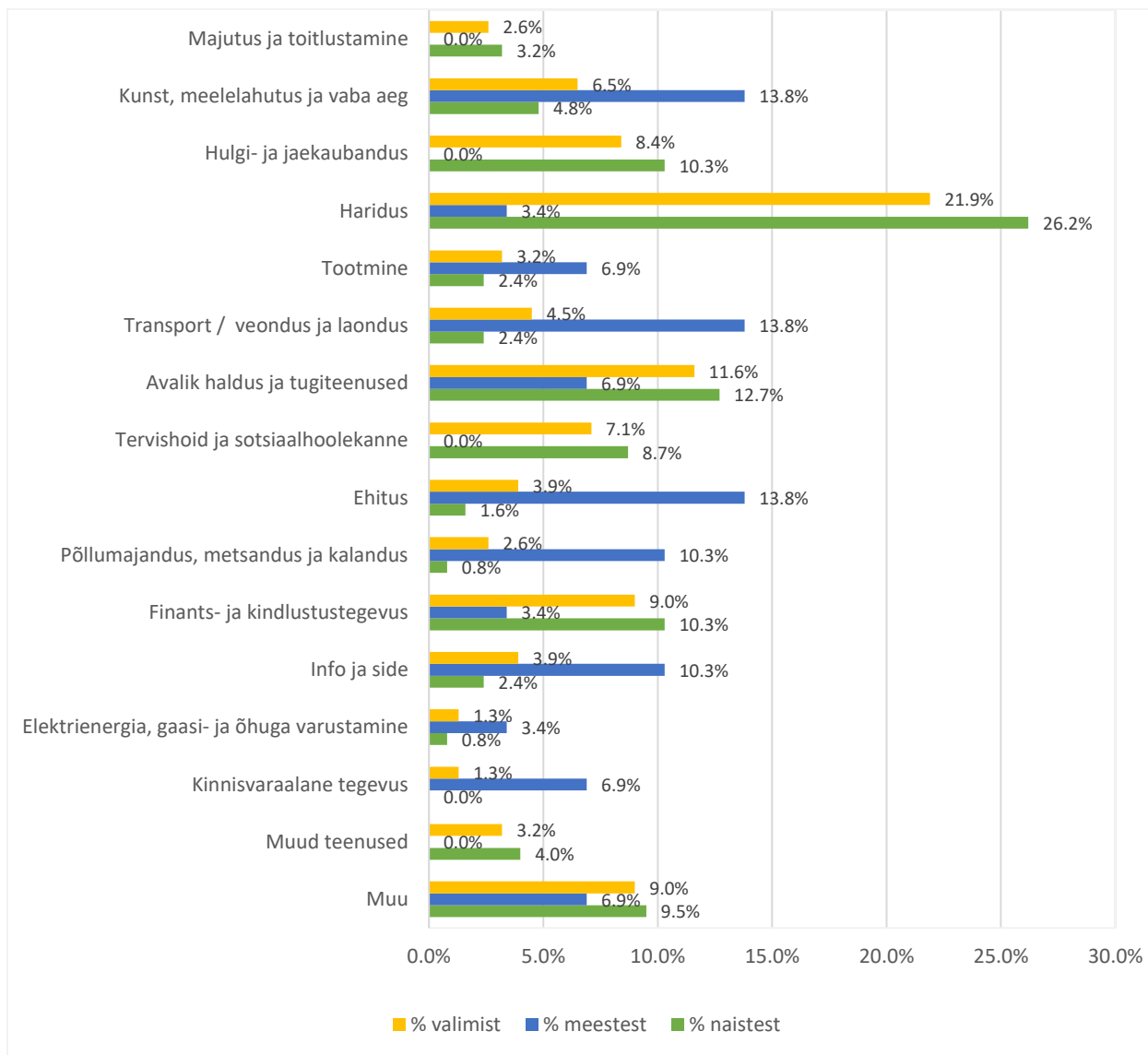

Joonis 6. Valimi struktuur 2 (% , n= 155 kõik 20–60+ vastajad)

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 alusel

Siinkohal tõdeb autor, et vastajad jagunesid kõikide etteantud majandusharude vahel (vt Joonis 7). Kõige suuremal määral olid esindatud haridustöötajad, kelle osakaal oli kõige suurem ja kes moodustasid valimist 21,9% (34) , sh 26,2% (33) naistest, mis oli ka naiste puhul suurim osakaal ja 3% (1) mees. Meeste seas oli enim esindatud võrdselt 13,8% (4) „ehitus“ ning “transport/veondus ja laondus“ ja “meelelahutus”. Kõige väiksema osakaaluga olid

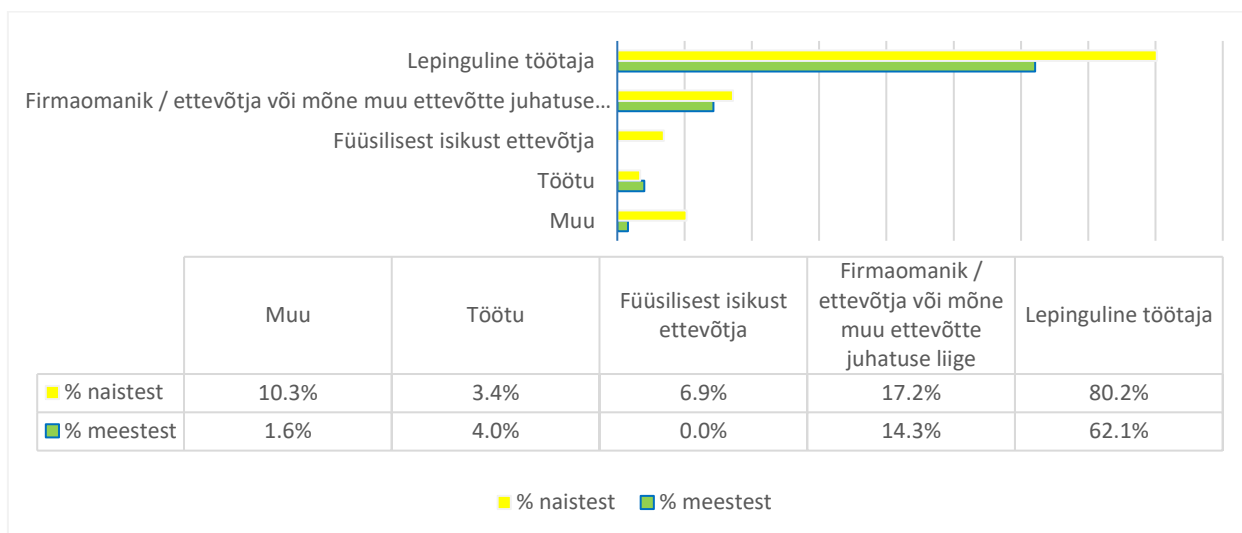
„kinnisvaraalane tegevus“ 1,3% ning „elektrienergia, gaasi- ja õhuga varustamine“ 1,3%. Statistikaameti 2017 (viimaste saadaolevate) andmete põhjal on Eesti majanduses suuremaks tegevusalaks tööga hõivatud inimeste arvu poolest tööstus (Statistikaamet, 2021).

Joonis 7. Vastajate töökoht majandusharus (% , n=155 kõik 20-60+ aastased vastajad)
Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Statistikaameti aruanne TT0205 alusel

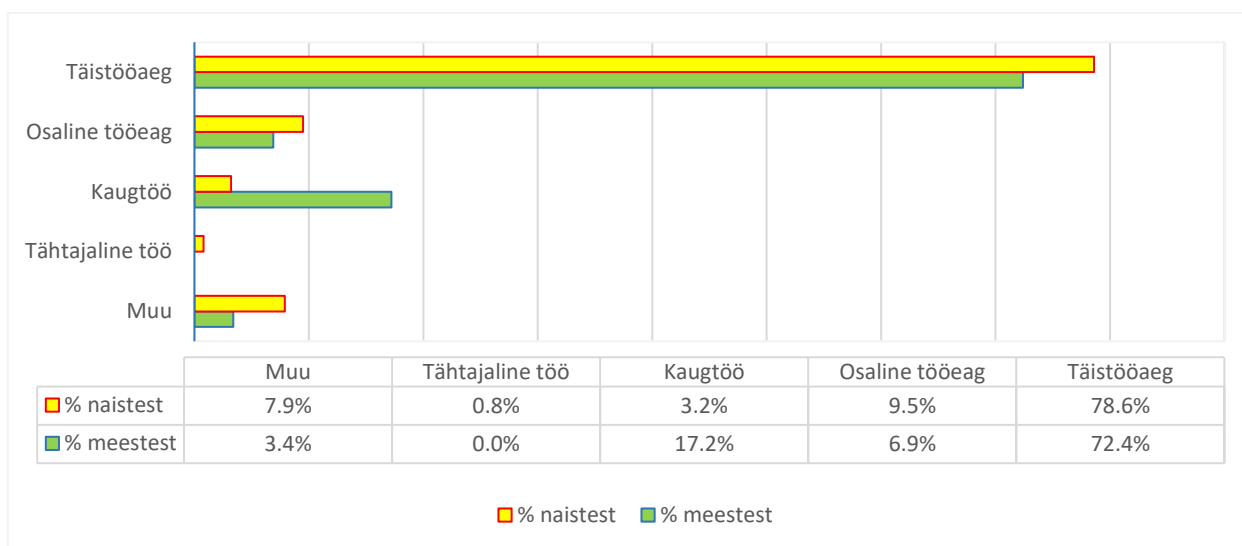
Järgnevalt võib näha, et suur osakaal vastajatest (vt Joonis 8, Joonis 9) olid „täistööajaga“ ja „lepingulised töötajad“ (77% ehk 120), naistest vastavalt 78,6% (99) ja 80,2% (101) ning meestest 72,4% (21) ja 62,1% (18). Oodatust vähem oli „füüsilisest isikust ettevõtjaid“ 1% (2) valimist ehk

7% meestest ning „tähtajalisel töö“ 1 vastaja. Samas on tähelepanuväärne, et „firmaomanikke või juhatuse liikmeid“ on naistest 14,3% (18) ja meestest 17,2% (5).

Joonis 8. Vastajate jaotus töösuhte tüübi järgi

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Lisa 4 alusel

Joonis 9. Vastajate jaotus tööiseloomu järgi

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Lisa 4 alusel

Kaugtööd teevad antud uuringus enim (22,2%) “finants- ja kindlustustegevus” valdkonna töötajad. Statistikaameti andmetel on aga kõige rohkem (54%) teinud või teevad kaugtööd “info ja side” valdkonna töötajad. (Statistikaamet, 2021)

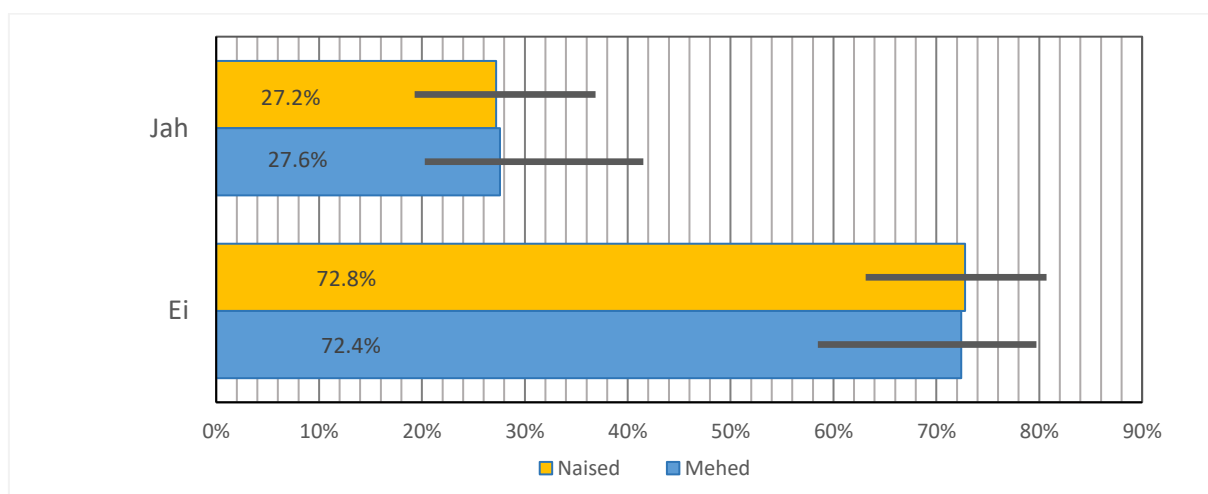
3. ANALÜÜS, TULEMUSED JA ARUTELU

Bakalaureusetöö kolmandas peatükis esitatakse uuringu tulemused, järeldused ja arutelu. Esimeses alapeatükis võrreldakse küsimustele 10–20 vastuste jaotust naiste ja meeste vahel, esitletakse osakaalud ning hinnangute usalduspiirid. Teises alapeatükis esitatakse vastavalt püstitatud bakalaureusetöö eesmärgile hüpoteeside testimise tulemused ja olulisemad järeldused ning kolmas alapeatükk kätkeb endas arutelu..

3.1. Osakaalud ja usaldusvahemikud

Antud alapeatükis esitatakse osakaalude usaldusvahemikud, mis on eelnevalt punktis 2.2.2 esitatud valemite alusel arvutatud usaldatavusega 0,95. Joonistel on usaldusvahemikud märgitud “halli” horisontaalse joonega ning usaldusvahemike alumised- ja ülemised piirid lisades, millele on viidatud joonise allikas. Kui meeste ja naiste usaldusvahemikud osaliselt kattuvad, pole tõestatud, et meeste ja naiste puhul on erinevusi selle vastusevariandi valikul.

Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020. aasta jooksul?

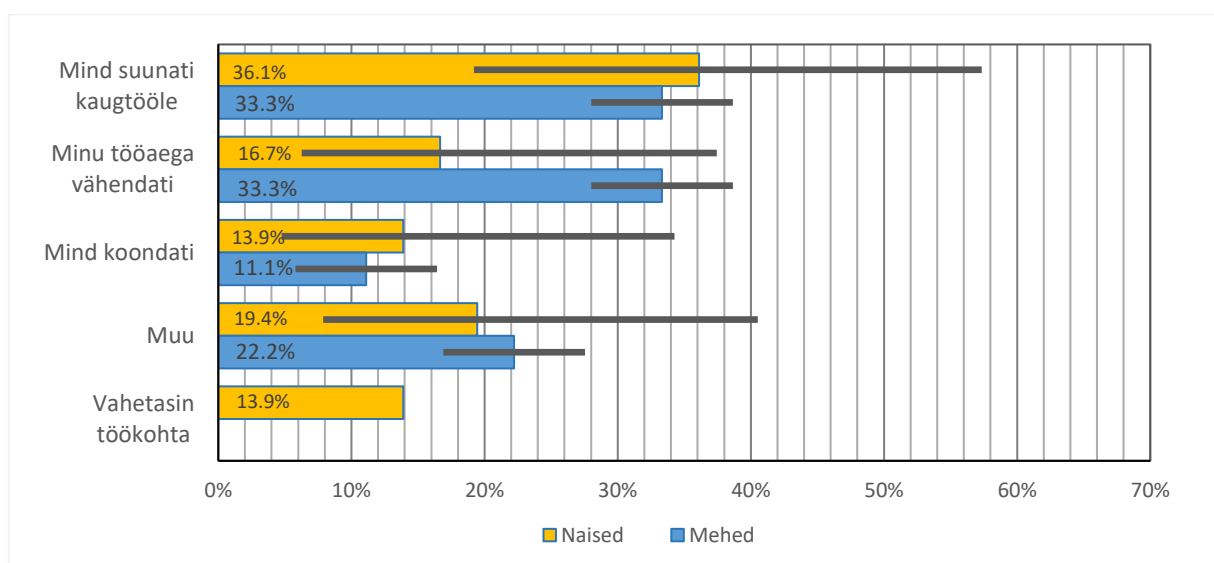

Joonis 10. Töökorralduse muutus (% , n=154)

Allikas: Autori koostatud Lisa 5 alusel

Küsimusele töötamise muutumise kohta 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga vastas 27,3% (42), et “töösuhe on muutunud” ja 72,7%, et “töösuhe ei ole muutunud”. Joonisel 10 on näha naiste ja meeste vastuste osakaalud ning valimi n=154 usaldusvahemikud (vt Lisa 5) usaldatavuse 0,95 korral. Jooniselt selgub, et naiste ja meeste hinnangute 95% usaldusvahemikud kattuvad ning seega on võimalik, et üldkogumi keskmised hinnangud asuvad mõlema grupi puhul samas punktis. Sarnaselt on analüüsitud ka kõiki järgmisi küsimusi.

Kui vastasite eelmisele küsimusele „JAH“, siis valige järgmiste võimalike põhjuste vahel:

Joonis 11. Töökorralduse muutus „JAH“ vastanute puhul (% , n=45)

Allikas: Autori koostatud Lisa 6 alusel

42 vastajal, kes vastasid töösuhte muutumise kohta 2020. aastal „JAH“, paluti välja tuua, mis kujul või millisel määral nende töösuhe muutus (vt Joonis 11), seega lisandus veel 3 vastust. Antud vastustest oli enim valitud variant „mind suunati kaugtöele/kodukontor“ 35,6% (36,1% naistest ja 33,3% meestest), „minu tööaega vähendati“ 17,8% (naistest 16,7% ja meestest 33,3%), „mind koondati“ 13,3% (naistest 13,9% ja meestest 11,1%). Töökohta vahetas 13,9% (5 naist), töösuhe peatati ühel mehel ning üks naine vastas, et “olen töötü“.

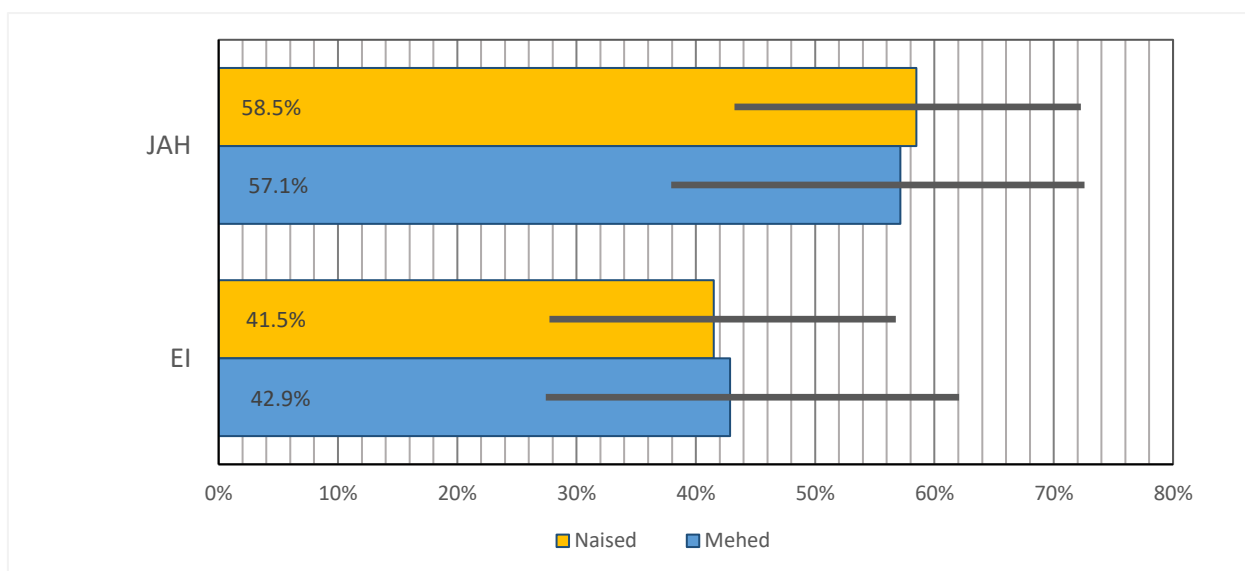
Vastajatest 17,8% (8) vastasid „Muu“ ja kommenteerisid järgmiselt:

- Tulin töölt ära tervise tõttu, olen töötü ja tegelen ümberõppega
- Võtsin lisaks teise osalise koormusega lepingu

- Ajutine töötasu vähendamine, saan vaid miinimumpalka
- Jäin lapsehoolduspuhkusele
- Tööaega suurendati täiskohale
- Koondati, olin töötu ja sain uuesti tööle.

Joonisel 11 esitatud tulemusest on näha, et meeste ja naiste usaldusvahemikud suures osas kattuvad. Seega võib öelda, et naiste ja meeste töösuhte muutuse põhjused erinevad suuremal määral vaid tööaja vähendamise ja töökoha vahetamise osas.

Kui Teie töötamine või töösuhe on muutunud, kas arvate, et muutus on tingitud Covid-19 puhangust?

Joonis 12. Töökorralduse muutus COVID-19 tagajärjel (% , n=67)

Allikas: Autori koostatud Lisa 7 alusel

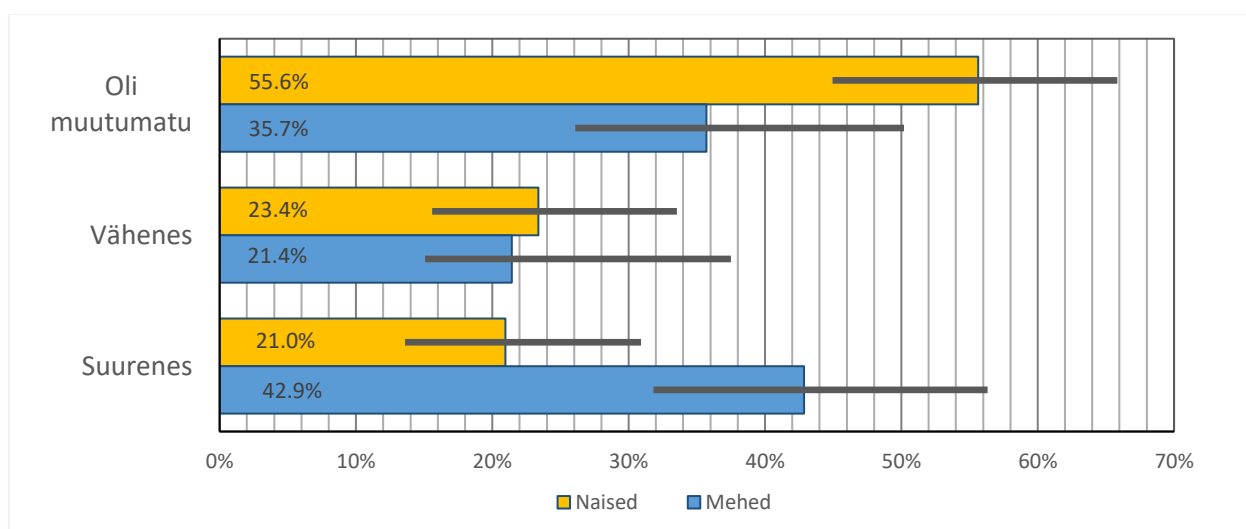
Edasi oodati küsimusele vastust inimestelt, kes vastasid „JAH“ küsimusele: „Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020. aasta jooksul?“ Kuna aga küsimus oli lahtine, oli ka „Ei“ vastanutel antud küsimusele võimalik vastata ja seega oli arv 67 ehk kogu valimist 43,2%. Sooviti teada, kas neil, kelle töösuhe 2020. aastal muutus, võis see olla seotud COVID-19 kriisiga.

Joonis 12 illustreerib naiste ja meeste vastuseid, kus on näha, et suurem osa ehk 58,2% vastanutest arvavad, et töökorraldus on muutunud just koroonakriisist tingitult.

Kui suur oli Teie leibkonna netosissetulek 2019. aastal?

Leibkonna netosissetuleku alampiiriks valis autor alates 1. jaanuarist 2019. a kehtinud tunnitasu alammäära 3,21 eurot ja kuutasu alammäära täistööajaga töötamise korral 540 eurot korda 12. (EV Valitsus, 2019) Vastamis-vahemikuks oli 3000 eurot alates „6500“ eurost kuni „30 501+..“ euroni (vt Lisa 8). Suurim aastane netosissetulek oli 2 täiskasvanuga leibkondades ja väiksemat esines kõige enam üksikutel (10). Uuringu keskmine leibkonna netosissetulek ja ka mediaan netosissetulek aastast oli vahemikus 18 501 – 21 500 eurot.

Kas Teie netosissetulek 2020. aastal.....?

Joonis 13. Leibkonna netosissetuleku muutus (% , n=152)

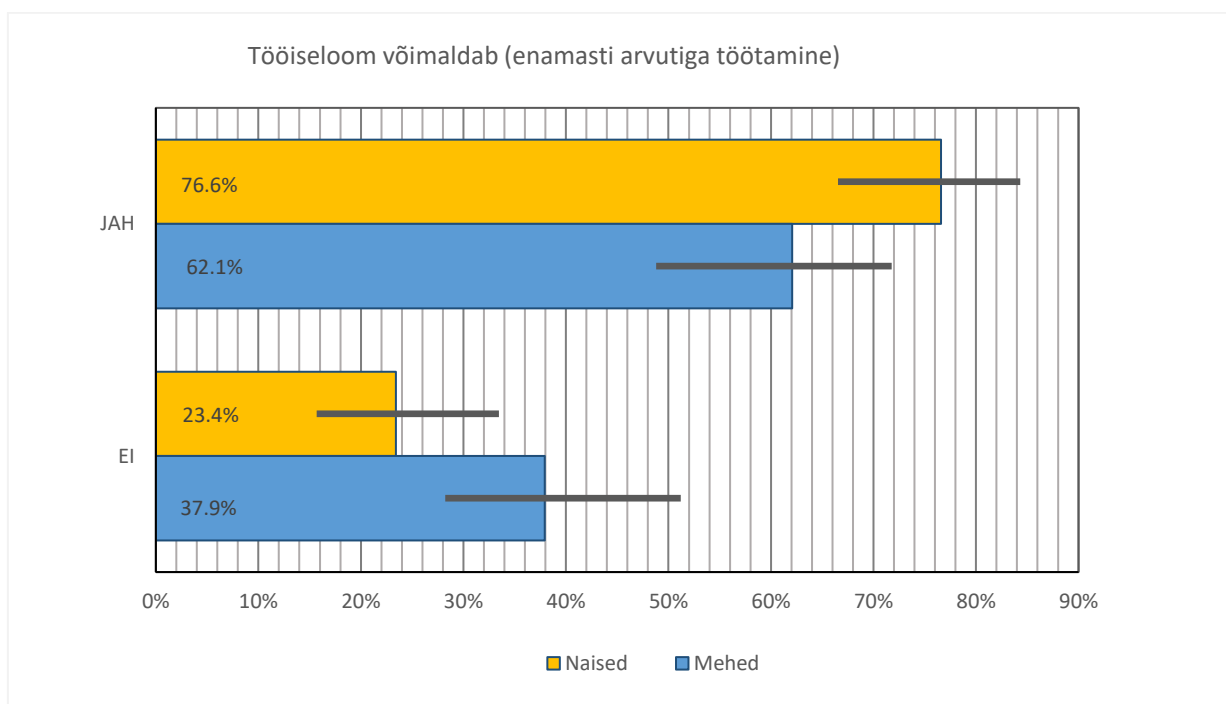
Allikas: Autori koostatud Lisa 1 ja Lisa 9 alusel

Joonis 13 visualiseerib vastajate sissetulekute situatsiooni 2020. aastal. 21,0% naistest ning kaks korda enam ehk 42,9% meestest vastas, et nende leibkonna sissetulek suurenes ning 23,4% naistest ja 21,4% meestest vastas, et sissetulek vähenes. Muutumatu oli 55,6% vastanud naistel ja 35,7% meestel. "oli muutumatu" ja „vähenes" vastuste korral usaldusvahemikud osaliselt kattuvad. Järelikult pole tõestatud, et meeste ja naiste vastustes on märkimisväärne erinevus. Meeste ja naiste vastuste erinevus on näha vastuse "suurenes" korral, mis tõestab, et meestel esines 2020. aastal netosissetuleku suurenemist rohkem kui naistel.

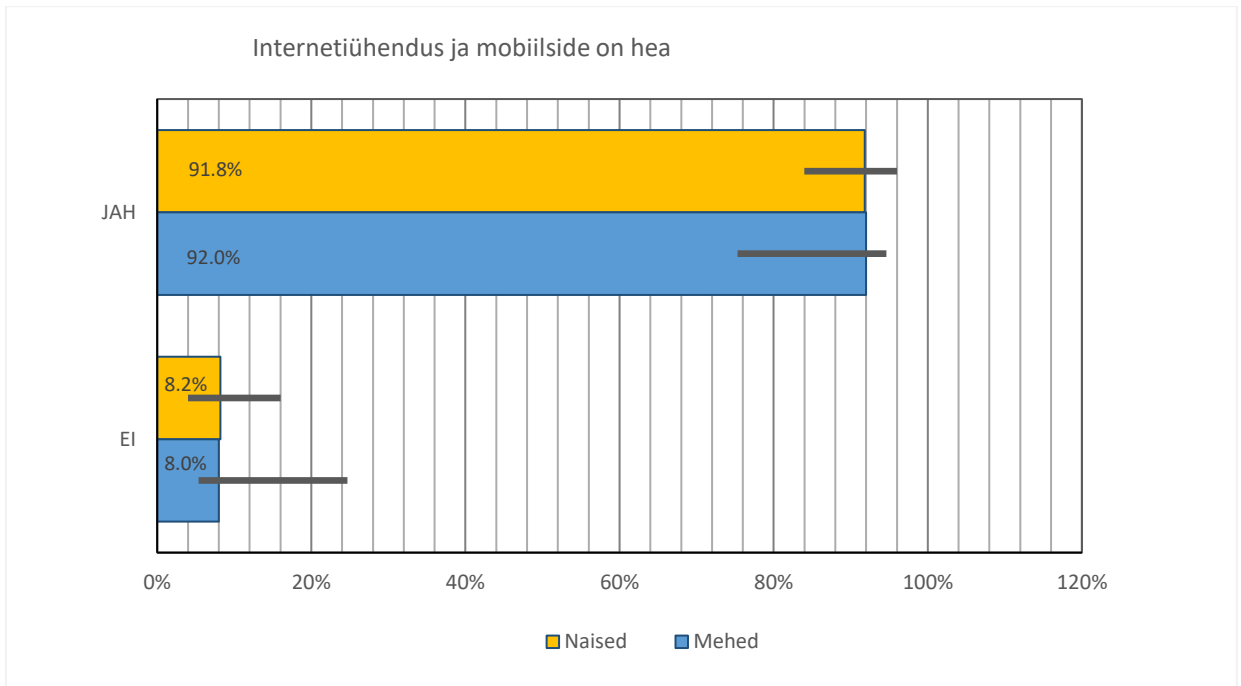
Statistikaameti andmetel (Statistikaamet, 2021) suurenes 2020 aastal Eesti keskmine brutokuupalk 2,9% ja seda enim ehk ligikaudu 10% „info ja side“ tegevusalal. Ka antud uuringus vastas suurem osa ehk 66,7% „info ja side“ valdkonna töötajaid, et leibkonna netosissetulek suurenes. Leibkonna netosissetulek vähenes 28,8%-l üldharidusega vastajatest ja 18,8%-l kõrgharidusega vastajatest ning suurenes 20,3%-l üldharidusega vastajatest ja 27,1%-l kõrgharidusega vastajatest. Muutumatuks jäi sissetulek 52,0%-l vastajatest ja 1% vastajatest ei soovinud sellele küsimusele vastata.

Edasi soovis autor teada saada, milline on valmisolek ja võimalus teha kaugtööd ning töötada kodukontoris. Selleks esitati järgmine küsimus: *“Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks/kodukontoriks?”*

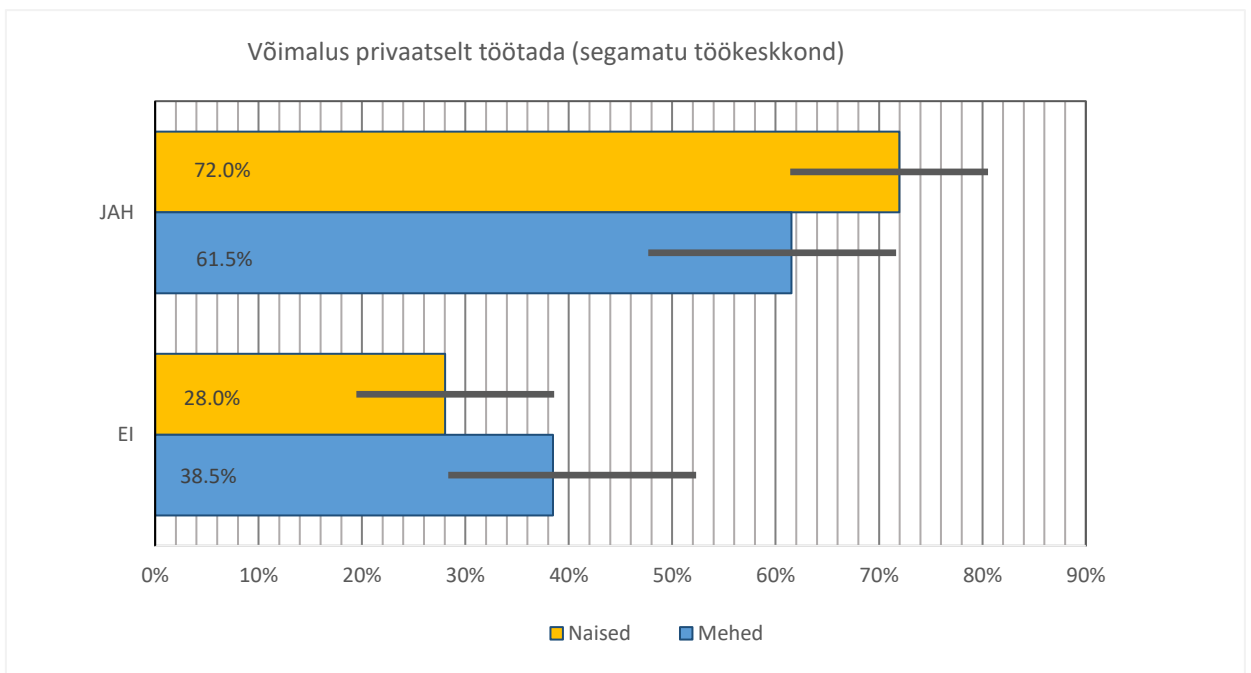
Küsimusele vastamiseks olid ette antud järgmised valikvastused:

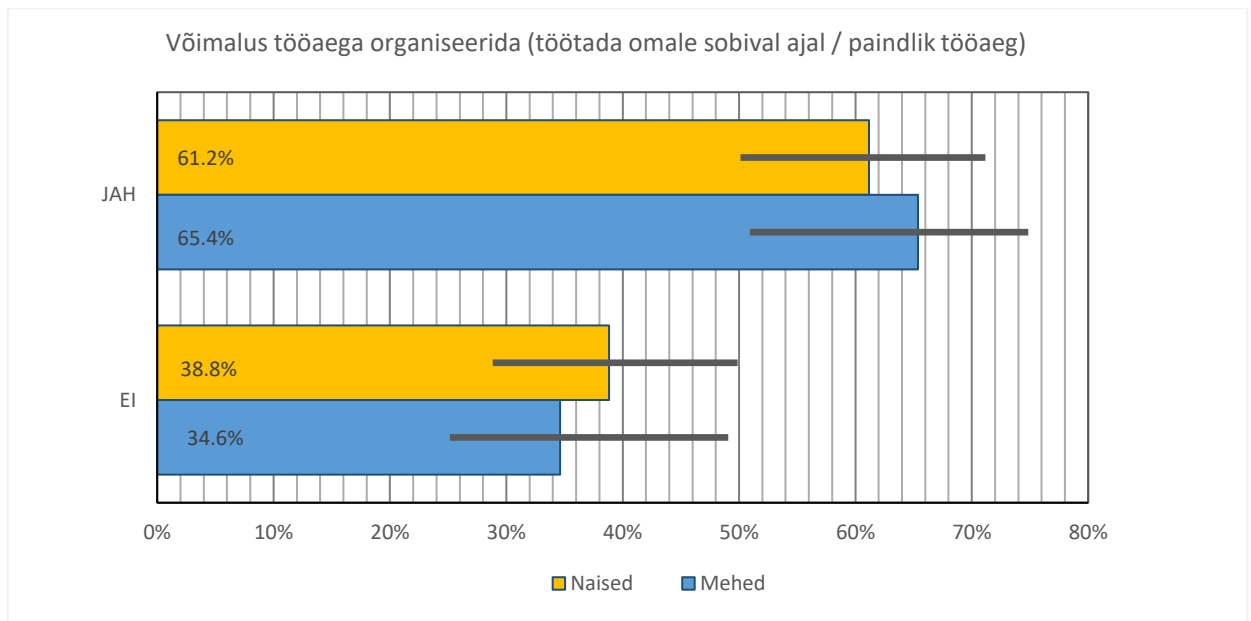
Joonis 14. Kodukontor (% , n=140)
Allikas: Autori koostatud Lisa 10 alusel

Joonis 15. Kodukontor (% , n=135)
 Allikas: Autori koostatud Lisa 10 alusel

Joonis 16. Kodukontor (% , n=133)
 Allikas: Autori koostatud Lisa 10 alusel

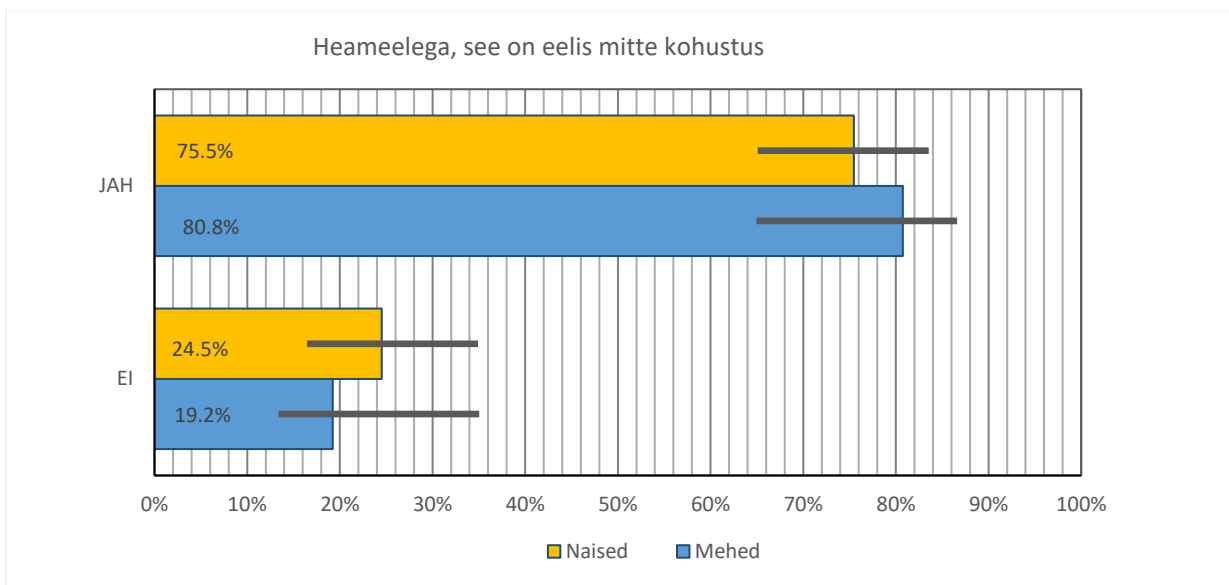
Joonis 17. Kodukontor (% , n=129)

Allikas: Autori koostatud Lisa 10 alusel

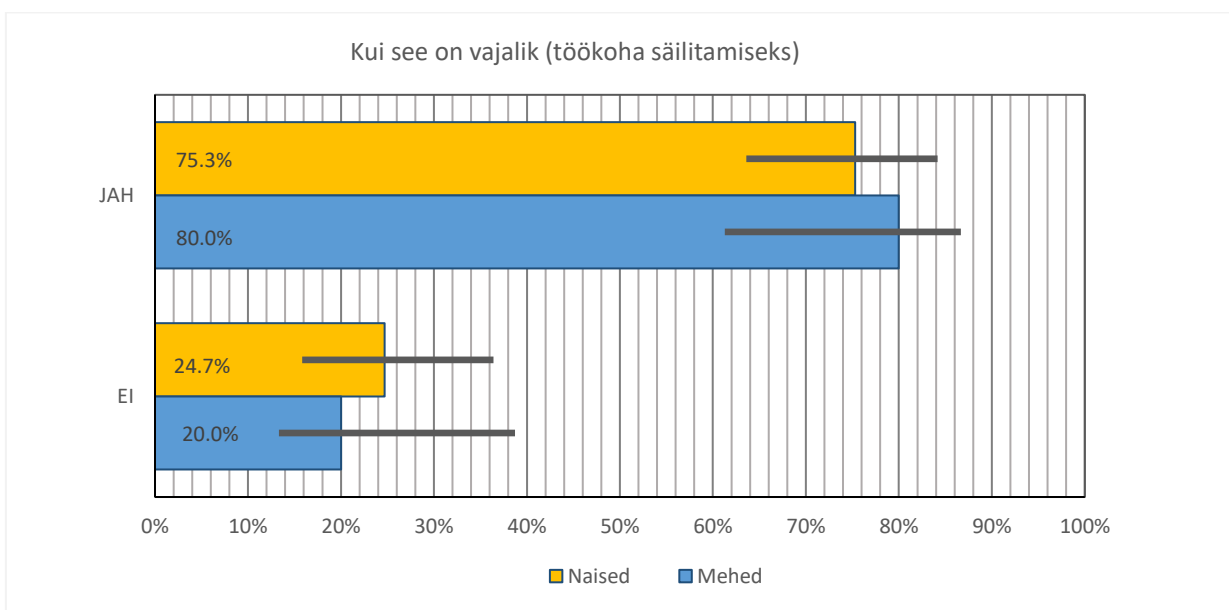
Kodukontorit (vt Joonis 14) peab võimalikuks ligikaudu 15% rohkem naisi kui mehi ning samuti arvavad ligikaudu 11% rohkem naisi, kui mehi, et võimalik on tagada segamatu töökeskkond (vt Joonis 16). Üle 90% nii naistest, kui ka meestest hindavad interneti ja mobiilside olemasolu kodukontori tarvis heaks (vt Joonis 15) ning oma tööaega on võimalus ise organiseerida enam kui pooltel naistel ja meestel (vt Joonis 17). Nagu joonistel 14–17 ja Lisas 10 toodud arvutustest näha võib, siis kõigi vastuste puhul naiste ja meeste usaldusvahemikud usaldatavuse 0,95 korral kattuvad.

Seejärel uuriti, kuidas suhtuvad vastajad kodukontorisse ning kas nad on valmis tegema kaugtööd. Selleks esitati järgmine küsimus: “*Kas Teie soovite kasutada kaugtöö/kodukontori võimalust?*”

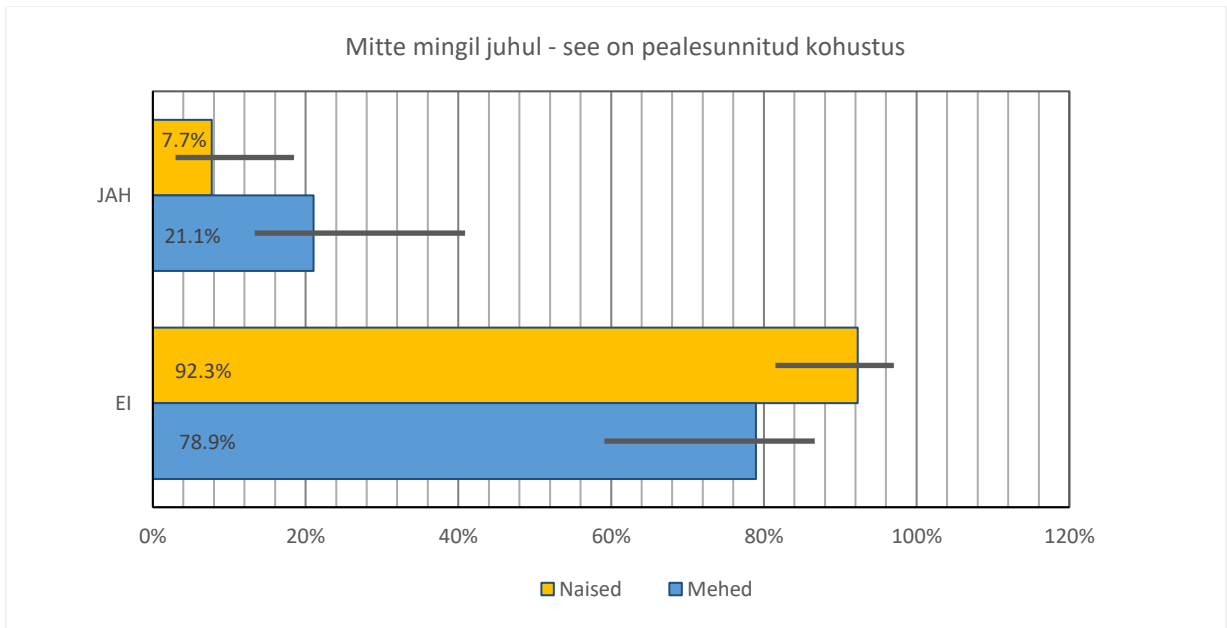
Järgneval joonisel (vt Joonis 18) on näha, et 75,5% naistest ja 80,8% meestest töötaksid kodus heameelega ehk peavad kodus töötamist eeliseks, mitte kohustuseks. Ka juhul, kui kodukontor on vajalik töökoha säilitamiseks või näiteks COVID-19 tingitult lastega kodus olemiseks (lasteaiad ja koolid kinni), on 76,2% vastanutest kodus töötamisega igati nõus (vt Joonis 19).

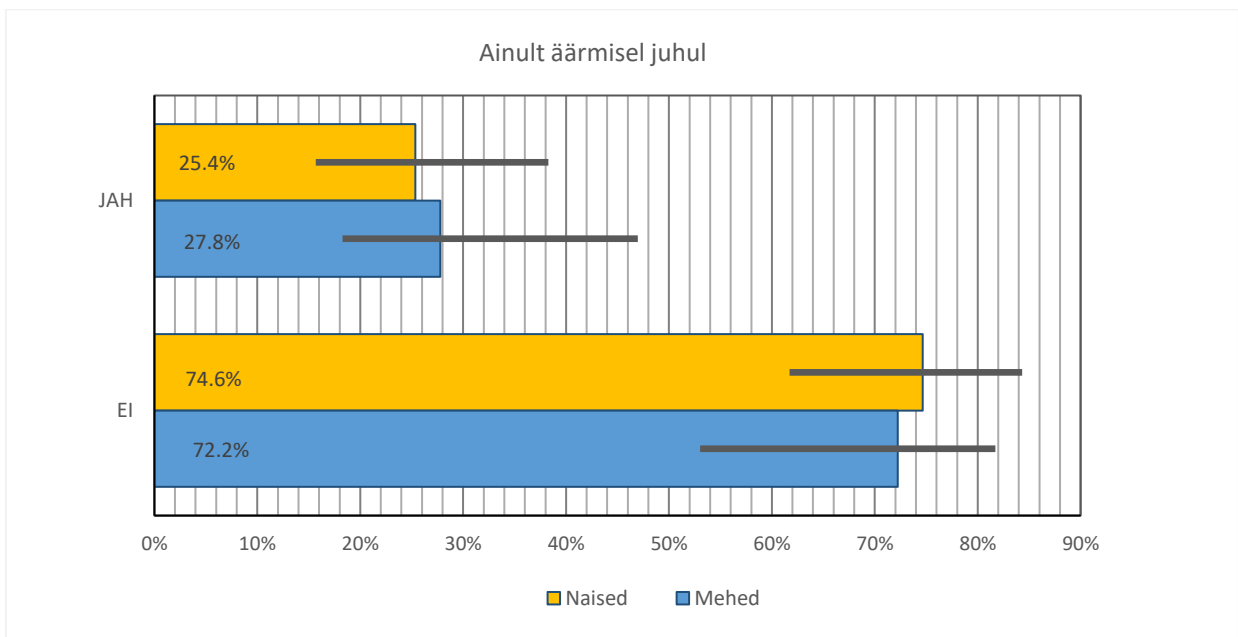
Joonis 18. Kodukontor (% , n=132)
 Allikas: Autori koostatud Lisa 11 alusel

Joonis 19. Kodukontor (% , n=105)
 Allikas: Autori koostatud Lisa 11 alusel

Joonis 20. Kodukontor (% , n=84)
Allikas: Autori koostatud Lisa 11 alusel

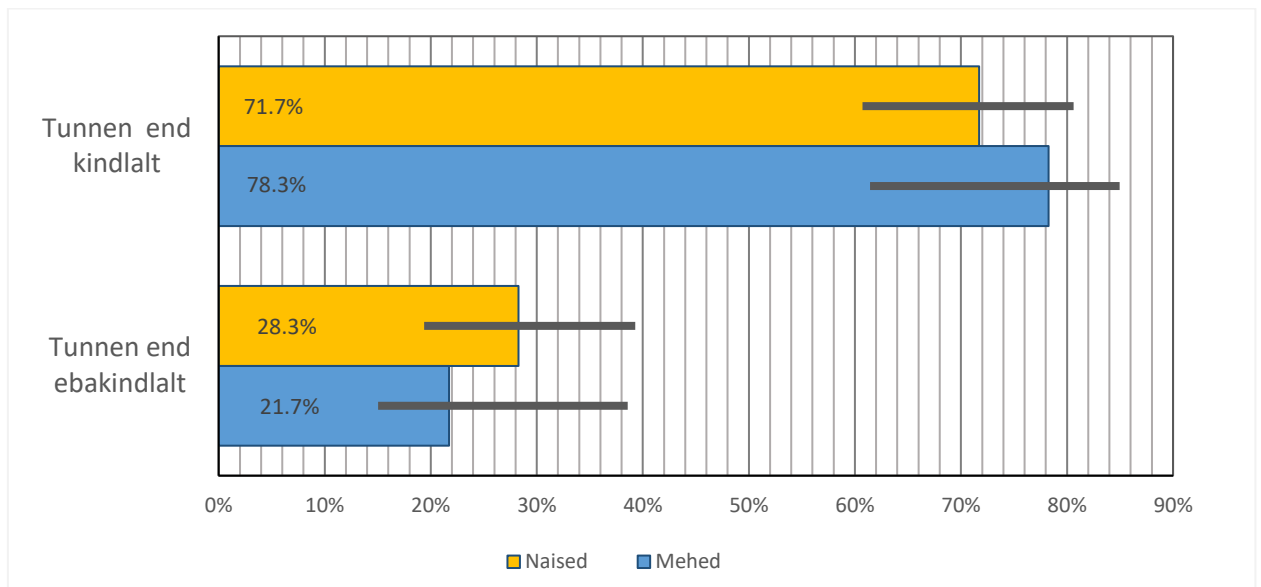
Joonis 21. Kodukontor (% , n=89)
Allikas: Autori koostatud Lisa 11 alusel

Kuna küsimus oli üles ehitatud kahe-suunaliselt, siis kinnituseks vastupidistele väidetele „mitte mingil juhul – see on pealesunnitud kohustus“ (vt Joonis 20) ja „ainult äärmisel juhul, kui see on vajalik töökoha säilitamiseks“ (vt Joonis 21) on protsendid vastupidised kahe esimese vastusega

vastavalt 89,3% ja 74,2%. Arvutatud usaldusvahemikud (vt Lisa 11) usaldatavuse 0,95 korral joonistel 18–21 on kattuvad.

Töökaotus ja töötuks jäämine on inimese üks suurimaid hirme – ebakindlus, alandus, tõrjutus, mure hakkama saamise pärast on – koroonaviiruse ajal üha süvenenud. „COVID-19 tervisekriisi põhjustatud töötusekriis külvab eksistentsiaalset kriisi, ärevust ja vaimset terrorit. Maailma tööturгу iseloomustab üha enam kasvav lõhe, mida tekitab ebavõrdsus, mis on COVID-19 kriisi ajal olnud eriti suureulatuslik ja kahjulik.“ (Blustein & Guarino, 2020)

Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes või kui kindlalt tunnete, et leiate vajadusel uue töö (ei jää töötuks)?

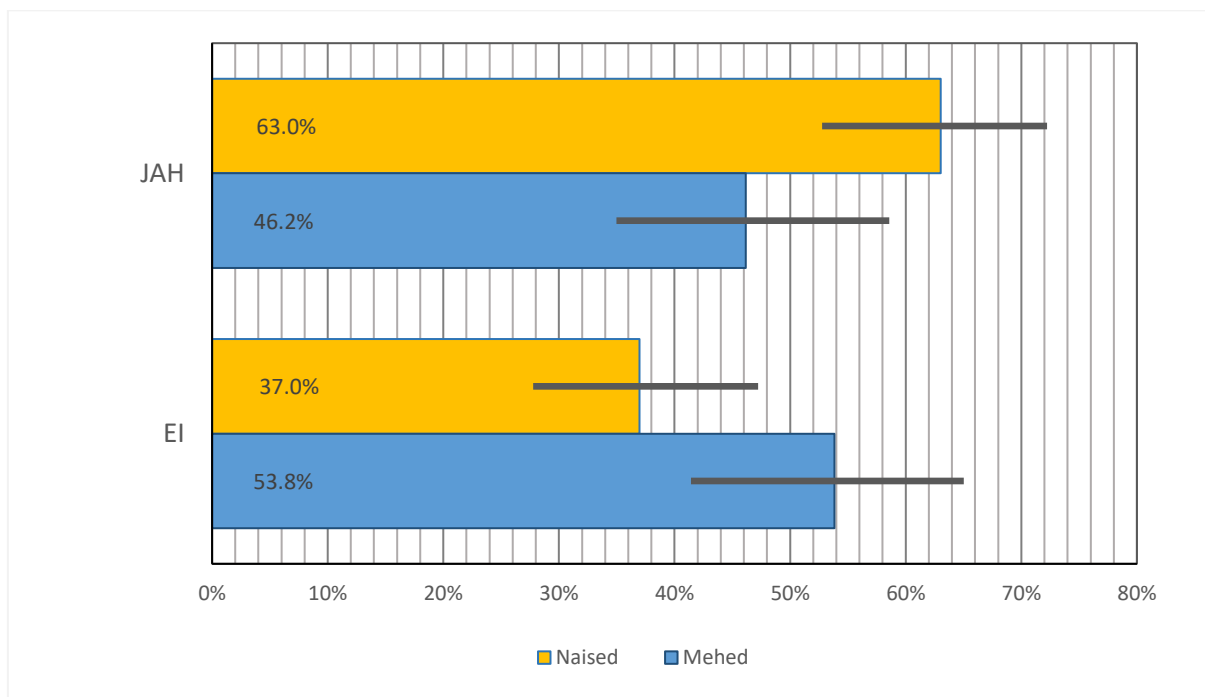

Joonis 22. Kindlustunne töökoha suhtes (% , n=122)

Allikas: Autori koostatud Lisa 12 alusel

Eelnev küsimus on püstitatud saamaks teada, kuidas tunnevad COVID-19 koroonakriisist tulenevalt vastajad end oma töökohal. Vaadeldes tulemusi joonisel 22 näeme, et ebakindlust ja määramatust töökoha suhtes tunnevad ligikaudu veerand vastanutest ning naised (28,3%) on töökoha säilimise osas rohkem mures, kui mehed (21,7%).

Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?

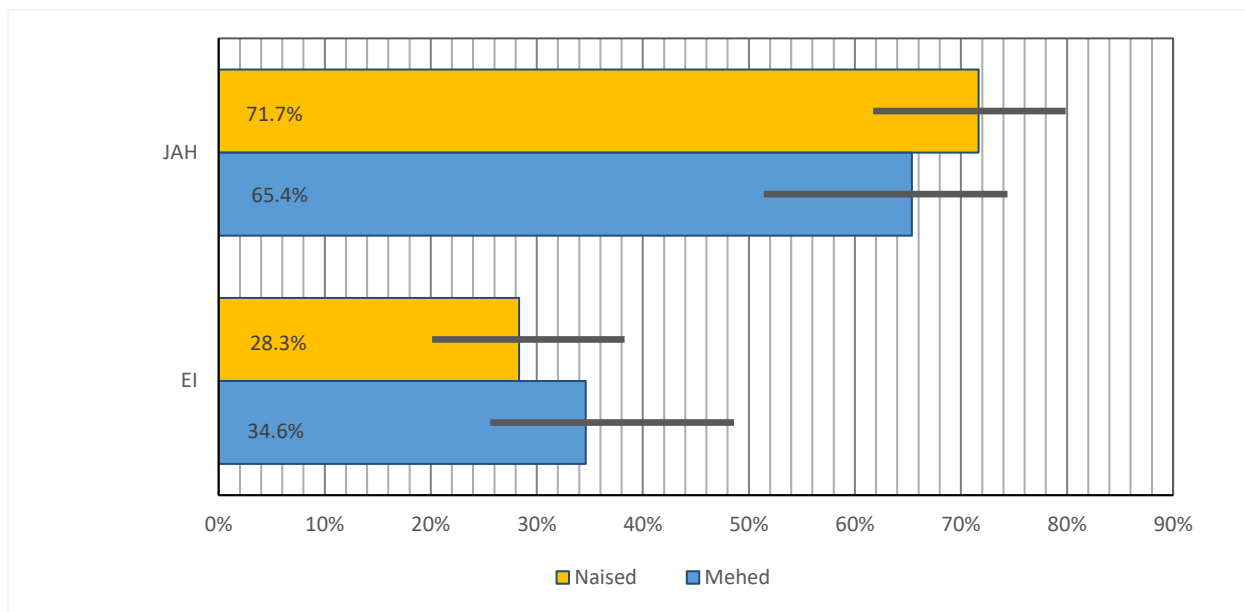
Joonis 23. Täiend- ja/või ümberõpe (% , n=145)

Allikas: Autori koostatud Lisa 13 alusel

OSKA 2020 (Rosenblad, et al., 2020) uuringu kohaselt, hoogustas COVID-19 tööülesannete mitmekesisustumist ning nõudis töötajatelt suuremat valmisolekut täita senisest erinevaid tööülesandeid või teha tööd tavapärasest erinevas kohas. “Viirusekriis on kaasa toonud plahvatuslikult kasvanud vajaduse täiendkoolituste järele. Juurde on vaja õppida digitehnoloogia, riskijuhtimise ja -analüüsi, tootearenduse ja turunduse, juhtimis-, kommunikatsiooni- ja koostööoskusi, oluliseks on muutunud teadmised turvalise töökeskkonna ning töötajate füüsilise ja vaimse tervise hoidmisest.” (Rosenblad, et al., 2020)

Sellega seoses on joonisel 23 näha naiste oluliselt (16,8%) suurem valmisolek kindlustamaks oma positsiooni tööturul läbi täiend- ja/või ümberõppe. Meestest on seda võimalust kaalunud alla poolte ehk ligikaudu 46%. Eri vanuses inimeste puhul ilmnevad, aga hinnangutes erinevused, kus täiend- ja/või ümberõpet on kaalunud kõige enam ehk 68% 40–49-aastastest vastanutest.

COVID-19 on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Kas antud olukord on Teis tekitanud stressi / ärevust / ebakindlust?

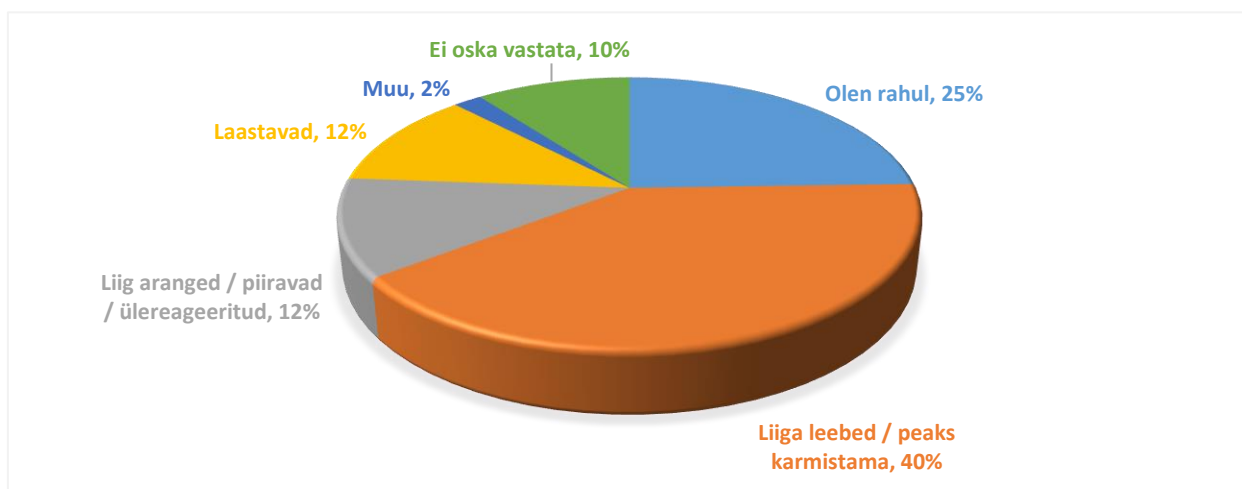
Joonis 24. Kindlustunde hindamine (% , n=146)

Allikas: Autori koostatud Lisa 14 alusel

COVID-19 kriisist tuleneb vaimse tervise oht igas vanuses inimesele. Negatiivsete uudiste ja ebameeldiva info tulv, teadmatus ja muretsemine tuleviku ja töökoha pärast ning palju muud tekitab inimestes stressi ja ärevust. „Nähtamatu vaenlane“ – salapärane ja tundmatu – kahjustab paljusid elusid. Kreeka professorite (Kontoangelos, Economou, & Papageorgiou, 2020) esitatud ülevaates COVID-19 pandeemia mõjude kohta vaimsele tervisele (*Mental Health Effects of COVID-19 Pandemia: A Review of Clinical and Psychological Traits*), kirjeldati online uuringut, milles osales 714 (vanuses 50,2 + / - 12,9a) koroonapatsienti, kellest 96,2% oli post-traumaatiline stressihäire. Tõdeti, et epideemia ajal on vaimse tervise hädadega inimesi rohkem kui haigusga nakatunuid ning see tendents aina süveneb ja mõjud ulatuvad kaugele tulevikku. (Kontoangelos, Economou, & Papageorgiou, 2020)

Uurides seda, kuidas tajuvad end küsitlusele vastanud, selgub (vt Joonis 24), et võrreldes meestega tunneb või on tundnud ligikaudu 6% rohkem naisi Covid-19 mõjul stressi, ärevust ja ebakindlust. 5,8% valimist ei osanud antud küsimusele vastata. „JAH“ vastanutest oli 65% kõrgharidusega ja 35% üldharidusega.

Kuidas hindate COVID-19 meetmete asjakohasust?

Joonis 25. Hinnang COVID-19 meetmetele (% , n=155 kõik 20-60+ aastased vastajad)

Allikas: Autori koostatud Lisa 1 alusel

Vastajatel paluti hinnata COVID-19 meetmete asjakohasust. Joonisel 25 on näha, millised on antud hinnangute osakaalud. 40% (62) kõigist vastanutest pidas koroonapandeemia tarvis välja töötatud meetmeid liiga leebeteks ja märkisid, et meetmeid peaks karmistama. Sellisel arvamusel olid võrdselt nii naised kui ka mehed, kelle arvamused langesid kokku vastavalt 44,6% (50) ja 44,4% (12). Väljatöötatud kaitsemeetmetega olid rahul 27,7% (31) naistest ja 25,9% (7) meestest. Liiga rangeteks ja laastavateks pidas meetmeid 25% (28) naistest ja ligikaudu 30% (8) meestest.

Autor toob välja vastuse “Muu” juures esitatud seisukohad:

- Sellele küsimusele on raske vastata, kuna segadust tekitab jätkuvalt see, kuidas tegelikult nakkus levib ja mis tegelikult aitaks viiruse leviku tõkestamisele kaasa.
- Liiga lakooniline ja ebaselge info valitsuse poolt.
- Eestlased ei ole kunagi rahul. Valitsus peaks tegema algul kohe karmimad reeglid ja siis neid aeg ajalt vaikselt lõdvemaks laskma. Mitte nii, et kogu aeg midagi muutub. Kord alla ja siis üles. Mängu käigus ju tavaliselt reegleid ei muudeta. Saan aru, et teatud sektorid kannatavad, kuid kõigile ei saagi meelejärele olla.

3.2. Hüpoteeside testimine

Johtuvalt Ühendkuningriigis, USAs ja Saksamaal läbi viidud uuringule (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020) ning antud töös seatud eesmärgile on autor püstitanud järgmised hüpoteesid:

- ✧ COVID-19 kriis on mõjutanud rohkem naiste kui meeste töösuhet ja töökorraldust (edaspidi hüpotees I);
- ✧ COVID-19 kriisist tingitult tunnevad naised end tööturul ebakindlamalt ja on rohkem valmis kasutama ümber- ja täiendõpet, kui mehed.

Hüpotees I

Soovist teada saada, kas vastus mingile konkreetsele küsimusele (küsimused 10–20) sõltub vastaja soost, võrreldi iga küsimuse puhul vastuste jaotust sugude vahel ja otsustamiseks statistilise olulisuse üle viidi läbi hii-ruut test (χ^2 -test) järgmise hüpoteesipaariga:

H_0 : Vastused ankeedis esitatud küsimustele ei sõltu vastaja soost

H_1 : Vastused ankeedis esitatud küsimustele sõltuvad vastaja soost

Hüpoteeside kontrollimiseks ja hindamiseks leiti olulisuse tõenäosused p ning püstitatud ülesande statistilise hüpoteesi tõestamisel oli uslduspiiriks 95% ja lubatud vea esinemise tõenäosus olulisuse nivool (α) 0,05 ehk 5%. Testimise tulemused on esitatud lisade 15 ja 16 koondtabelites.

- ✓ Kui hii-ruut statistiku olulisuse tõenäosus “*Asymptotic Sig*” $p > 0,05$, võetakse vastu nullhüpotees: “Vastus antud küsimusele ei sõltu vastaja soost”
- ✓ Kui hii-ruut statistiku olulisuse tõenäosus “*Asymptotic Sig*” $p < 0,05$, võetakse vastu sisukas hüpotees: “Vastus antud küsimusele sõltub vastaja soost”

“*Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020. aasta jooksul?*” oli küsimus nr 10.

Kuna eelpool esitatud küsimusele on nullhüpotees, et COVID-19 mõjud töösuhtele ja töökorraldusele ei ole sõltuvad vastaja soost, peaks tunnuse „JAH“ ja “EI” vastuste jaotus naiste ja meeste vahel olema sama, mis naiste ja meeste jaotus valimis.

Nagu uuringus ilmnes (vt Joonis 10), muutus 42 küsitlul töösuhe 2020. aastal. Lisa 15 tabelis7 on näha, et naised on vastanutest 81,2%. Samuti on „JAH“ vastanutest naised 81,0% ja „EI“ vastanutest 81,3%. Nii "jah" kui "ei" vastanute hulgas on naiste osakaal ligikaudu sama, mis kõigi vastanute seas. Järelikult “jah” ja “ei” valik ei sõltu vastaja soost. Välistades osakaalude juhuslikku varieerumist on kontrollitud hii-ruut testi olulisuse tõenäosus ja saadud tulemus $p=0,966 >$ olulisuse nivoo $\alpha= 0,05$.

Sugu ei ole statistiliselt oluline ehk tööstaatus või töökorralduse muutuse ja soo vahel puudub seos. Seega tuleb vastu võtta nullhüpotees, kuna nullhüpoteesi kehtimine tähendab, et tunnus „sugu” ei mõjuta vastust küsimusele. Järelikult: „JAH“ või „EI“ vastus küsimusele „*Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020. aasta jooksul?*“ ei sõltu vastaja soost.

Vastavalt püstitatud hüpoteesile testiti küsimustele 10–20 saadud vastuseid eeltoodud metoodikat kasutades ning tuginedes lisade 15 ja 16 testi tulemustele, kus kõigi küsimuste puhul tuli vastu võtta H_0 - nullhüpotees on autor jõudnud järeldusele, et vastaja sugu ei mõjuta vastuseid küsimustele.

Eelpool juttu olnud Ühendkuningriigis, USAs ja Saksamaal teostatud uuringust selgus, et koroonakriisist tulenevalt kannatasid tööturul kõige enam madalama haridustasemega naised. Tõstatatud teemast lähtuvalt kontrollis autor, seost oma küsimustele saadud vastuste ja vastajate hariduse vahel alljärgneva hüpoteesipaariga:

Hüpotees II

Soovist teada saada, kas vastus mingile konkreetsele küsimusele (10–20) sõltub vastaja haridusest viidi läbi hii-ruut test (χ^2 -test) järgmise hüpoteesipaariga:

H_0 : Vastused ankeedis esitatud küsimustele ei sõltu vastaja haridusest

H_1 : Vastused ankeedis esitatud küsimustele on sõltuvad vastaja haridusest

Nullhüpotees on, et (COVID-19 mõju töösuhtele ja töökorraldusele, küsimus 10) vastus ei ole sõltuvad vastaja haridusest. Olulisuse tõenäosus $p = 0,824 > 0,05$ (vt Lisa 17). Antud juhul on testimisel saadud olulisuse tõenäosus suurem kui nivoo 0,05, seega tuleb vastu võtta nullhüpotees: haridus ei ole statistiliselt oluline, mis tähendab seda, et haridustaseme ja vastuste vahel seos puudub.

Sarnaselt hüpoteesile I, kus testitud tulemuste põhjal võeti vastu H_0 - nullhüpotees kõigi vastuste puhul kehtib see ka hüpoteesiga II (vt Lisa 17): H_0 - vastus antud (mingile) küsimusele ei sõltu vastaja haridusest.

Mõlemad hüpoteesid on läbi testitud ning jõutud järeldusele, et vastused esitatud küsimustele, ei sõltunud vastaja soost ega haridustasemest.

3.3. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö käigus selgus, et ligikaudu 80% vastanutes on lepingulised töötajad, kelle töökorraldus sõltub seega tööandjast. See, kas COVID-19 epideemia ajal tagab see töötajale kindlustunde või vastupidi, oleneb suuresti sellest, millises majandusharus vastanu töötab ja kuidas on võimalik töökorraldust ümber organiseerida. Tänu arenenud tehnoloogiale sõltutakse töökorraldust organiseerides vähem töökoha füüsilisest asukohast ning üha rohkem kvaliteetsest mobiilside- ja internetiühendusest.

Antud uuringust selgus, et 27,3%-l (42) vastanuist muutus töösuhe 2020. aasta jooksul. Nendest 42 vastanust oli haridustöötajaid 11 (26,2%), kellest 90% suunati kaugtööle või kelle tööaega vähendati, mis on antud situatsioonis seadusjärgne ja väga loogiline meede. Läbiviidud uuringust sai autor kinnitust teadaolevale asjaolule, et enim olid siiski mõjutatud majutus- ja toitlustusvaldkonna inimesed, nende puhul ütlesid 50% vastanutest, et nende tööaega vähendati. Koondati kuus vastanut ehk 3,9% kogu valimist, kellest neli olid kõrgharidusega (kaks vastanut „finants- ja kindlustustegevuse“ valdkonnast, üks vastanu „avalik haldus ja tugiteenused“ ning üks vastanu „muud teenused“) ja 2 vastanut üldharidusega (üks valdkonnast „haridus“ ning üks „transport/veondus ja laondus“). Eelpool toodut silmas pidades võib öelda, et antud uuringu kontekstis ei sõltu töökorralduse ja töösuhte muutused haridustasemest, vaid pigem majandusharust, töötaja tegevusvaldkonnast ja töö iseloomust. Sarnaselt OSKA uuringule

(Rosenblad, et al., 2020), kus märgiti, et enim kannatas noorte tööhõive, selgus ka antud uuringust, et kõige enam vastasid, et nende töökorraldus muutus, 20–29-aastased. Lähtudes vastajate kommentaaridest tõdeb autor, et siinkohal oleks võinud lisada üheks valikvastuse variandiks ka “töökoormuse suurenemine”.

Kaugtöö kui tänapäeva uus töövorm, on tulnud selleks, et jääda. See ei peaks olema töötajale tööandja poolt pealesunnitud kohustus, vaid võimalus töötada paindlikumalt ja kasutades aega efektiivselt, on autori isiklik arvamus. Töötada kõikjal, kus on internetiühendus ja mobiilside leviala. Samas aga tõdeb töö autor, et kodukontor ei sobi igapäevale, sest paljudel puudub võimalus kodus segamatult tööd teha ja tööle pühendumine nõuab tugevat enesedistsipliini. Sellest hoolimata suurem osa ehk 65,2% vastanutest, peavad kodus töötamise võimalust pigem eeliseks ja töötavad kodukontoris hea meelega. Mitte mingil juhul ei töötaks kodus 5,8% vastanutest. Vastaseisu põhjuseid võib olla väga erinevaid. Paljudes ettevõtetes on kaugtöö ajutiselt üle läinud põhiliseks töökorralduseks ehk on justkui valitsuse poolt soovituslik ja ettevõtte poolt pealesunnitud kohustus. Nõnda sisaldab uus sõnapaar “kodukontor“ midagi vastuolulist, sest kontor ei ole kodu ja kodu ei ole kontor, on ju kodu eelkõige koht puhkamiseks ja tööst taastumiseks. Ometi on juba pikemat aega nii, et pere- ja tööelu on tugevasti omavahel läbi põimunud, kuid vaatamata sellele ootab tööandja endist efektiivsust ja häid töötulemusi. Laialdane koolide sulgemine sunnib vanemaid kaugtöö kõrvalt õpetama ka lapsi. Seesugune elumuutus on keeruline ning võib mõjuda kodus töötavale vanemale koormavalt, tekitades psühhosotsiaalseid riske. „Psühhosotsiaalsed riskid tekivad töö puuduliku kavandamise, korraldamise ja juhtimise ning ka töö halva sotsiaalse konteksti tõttu. Need võivad tekitada psühholoogilisi, füüsilisi ja sotsiaalseid tagajärgi, näiteks tööstressi, läbipõlemist või depressiooni.“ (ETTA, 2021) Muu hulgas, võib kaugtööle vastu seismise põhjuseks olla ka töökoha sisseseadmisega ning lisanduvate kommunaalkulude ja nende hüvitamisega seonduv. (EMTA, 2021).

Töökorralduslikku valmisolekut ja kodukontori võimalikkust ning segamatut töökeskkonda hindavad naised mõnevõrra enam kui mehed, kuigi võimalust oma tööaega organiseerida hindavad kõrgemalt seejuures mehed. Interneti ja mobiilside olemasolu ning kvaliteeti kontori töö laabumiseks hindavad heaks nii mehed kui naised. Oma osa valmisolekus kodus töötada on kindlasti ka töö iseloomul ning tegevusalal. Antud uuringus osalenud naistest töötab 78,6% täistööajaga ja ainult 9,5% osalise tööajaga. Euroopa tööjõu-uuringu kohaselt on Eestis osaajaga töötavate naiste osakaal üle 10% (European Commission, 2016) . Samas on naiste jaoks töö- ja pereelu ühitamisel osaajaga tööl väga oluline tähtsus, mis võiks olla naiste puhul suurema

valmisoleku põhjuseks kodus töötamisel. Praeguseks hetkeks on see siiski olnud kauakestev “ajutine” ja uudne lahendus. Autor julgeb mõnevõrra kahelda, kas kodukontor säärasel kujul igapäevase ja nn normaalse töökorraldusena ka pikemas perspektiivis nii soositud on. Vajame me ju sotsiaalselt suhtlemist päris inimestega ja võimalust sulgeda üks kodu ja töö vahel. Samas tõdeb autor, et selline töökorralduslik võimalus on suur eelis ka edaspidiseks. Võimalus töötada haigus- ja/või hoolduslehel olles, sest nagu Karina Karnaušenko uuringust selgub on 70% haigestunudest haiguslehest loobunud kas siis “rahalise kaotuse”, “haigestumise alahindamise” või “puuduva võimaluse pärast töömist vahele jätta”. (Karnaušenko, 2018)

Statistikaameti andmete kohaselt suurenes Eesti keskmine brutokuupalk vaatamata keerulisele 2020 aastale 2,9% võrra. (Statistikaamet, 2021) Sama nähtub ka antud uuringus, kus leibkonna netosissetulek püsis, 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga endisel tasemel 52%-l vastajatest, 23%-l sissetulek vähenes ja 25%-l suurenes. Arvatavasti võis selle üheks põhjuseks olla rakendatud töötasuhüvitise meede, kuid samas on autori arvates ka tõenäoline, et ligi 10% „Info ja side“ valdkonna töötajate sissetuleku suurenemisel (Statistikaamet, 2021) on kaal, kuna paljud töökohad, kaubandus ja toitlustamine on kolinud suures osas e-platvormidele, mis omakorda on hüppeliselt kasvatanud ka „Info ja side“ valdkonna tööhõive suurenemise vajadust. Autor on seisukohal, et kuna kogutud andmed olid leibkonna netosissetuleku kohta, siis ei saa antud uuringu käigus kindlaid soolisi järeldusi sissetuleku suurenemise ja vähenemise kohta. Küll aga saame tulemusi kõrvutada juba eelnevalt tutvustatud uuringuga (Adams-Prassl, Boneva, Golin, & Rauh, 2020), millest selgus, et sissetulek vähenes 35%-l USAs, 29%-l Ühendkuningriigis ja 20%-l Saksamaal osalenud vastajatel.

Tulemusi analüüsidis oli autorile ootamatu tõdemus, et vastajatest, kes tunnevad end COVID-19 pandeemia tõttu ebakindlana on üle poole ehk 51,45% lasteta leibkonnad. Nendest, kes vastasid „JAH“ on tundnud või tunnevad end ebakindlalt 65% kõrgharidusega ja 35% üldharidusega vastajatest. Autori jaoks on mõnevõrra üllatav, et kõrgharidusega vastajatest lausa 72,83%, mis on 6,16% rohkem kui üldharidusega vastajatest, tunneb end ebakindlalt. Sarnaselt Turuuuringute (Turuuuringute AS, 2021) läbiviidud usutlusele „COVID-19 teemaline küsitlus 23. küsitluslaine“, kus seoses koroonakriisiga tunneb stressi 78% elanikest, sealjuures keskmisest sagedamini 25–34-aastased, on antud uuringus öelnud samamoodi 69,6% 30–39-aastastest vastanutest.

Naised tunnevad end töökoha säilimise osas ebakindlamalt kui mehed. Töö autor arvab, et põhjuseks on kas ellujäämisstrateegia või siis instinkt rohkem muretseda, või puuduv

enesekindlus. Tööst kaotamise või lapsevanemaks olemise tõttu tööst kõrvale jäädes on naistel raskem uut tööd leida. Naised kannavad endas pehmemaid väärtusi, kus nende vastutusala on kodu ja perekond, ning pole ka uudis, et naised väärtustavad end tööturul madalamalt, kui mehed. Mehed on julgemad, ambitsioonikamad ja riskialtimate vastutust võtma, naised aga realistlikumad. Lisaks oli vastajate hulgas selliseid inimesi, kes ei osanud hinnata oma kindlustunnet töökoha suhtes, mis võib tähendada ka, et nad ei olnud sellele mõelnud.

Uuringust selgus, et naistel on oluliselt suurem (63,0%) valmisolek, kui meestel (46,2%) kindlustada oma positsiooni tööturul läbi täiend- ja/või ümberõppe. Autori seisukoht on, et naised on tööturul paindlikumad ja nagu uuringust selgus, oli antud küsimusele vastanute seas enam just hariduses, avalikus halduses ning finants- ja kindlustusalal töötavaid inimesi. Haridus- ja Teadusministeeriumi (Valk, 2016) analüüsis tuuakse välja, et naised õpivad Eestis meestest keskmiselt 0,7 aastat kauem. “Kui paljudes riikides on see viimase 50 aastaga toimunud muutus, siis Eestis õppisid naised ka 50 aastat tagasi kauem kui mehed.” (Valk, 2016)

Turuuuringute aruandes „COVID-19 teemaline küsitlus 23. küsitluslaine“ esitati sarnaselt antud tööga küsimus: „Kuidas hindate tänasel päeval kehtivate meetmete asjakohasust – kas neid peaks Teie arvates muutma?“. (Turuuuringute AS, 2021) Koroonaviirusega seotud olukorra lahendamiseks astunud sammudega on Turuuuringu andmetel rahul 64% ja rahulolematud 32%, aga käesolevas uuringus tuli välja, et rahul on 25% ning rahulolematuid kes vastasid, et meetmed on „liiga leebed“, „liiga ranged“ või „laastavad“ 70% vastanutest. Töö autor kasutab oma õigust jätta see teema kommenteerimata. Antud küsimuse juures oli üllatav, et ligikaudu 10% (16) valimist jättis küsimusele sisuliselt vastuse andmata, märkides „ei oska vastata“. Küsimuse näol oli tegemist emotsiooni, arvamuse ja hinnangu andmisega, mida vastajad ei tahtnud või ei pidanud vajalikuks väljendada, tõdeb autor.

Töö autor peab kahjuks nentima, et käesoleva bakalaureusetöö puuduseks oli valimi sooline homogeenus. Netiküsitluse teel oli keeruline saavutada valimi esinduslikkust. Autor arvab, et naiste suurem osakaal vastanutest on tingitud asjaolust, et naised tunnevad end tööturul ebakindlamalt kui mehed. Seda kinnitab ka autori kogemuslik tõdemus, et töö- ja pereelu ühitamine on sageli tõeliseks väljakutseks, mis päädib naise eemalejäämisega tööelust. Tihtilugu on selleks ka puht-praktilised põhjused ja kaalutlused, mis tulenevad naiste ja meeste soolisest palgalõhest Eestis, mis 2019 EUROSTAT´i andmete järgi oli Euroopa Liidus suurim (21,7%). (EUROSTAT, 2021)

Uuringu küsimusi analüüsidest tõdes autor, et üllatavalt palju oli märgitud „ei oska öelda“ või „ei soovi vastata“. Küsimusi koostades tundus selliste vastuse-variantide võimaldamine vastajale vajaduse korral valikuvabaduse pakkumisena. Eriti üllatav – või teisalt, hoopiski mõistetav – tundus vastus „ei oska öelda“ küsimuste 17–20 puhul, kus oli tegemist isikliku emotsiooniga. Autor on arvamusel, et kui mõne küsimuse puhul oleks kasutatud Likerti skaalat (*Likert Scale*) (Kothari, 2004, lk 84), mis oleks ära määranud teatud väitega nõustumise astme, oleks olnud võimalik vähem vastuseid „ei oska vastata“, „ei oska öelda“ jne.

KOKKUVÕTE

“COVID-19” – “Nähtamatu vaenlane”, on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Tegemist on ülemaailmse kriisiga, mis on puudutanud meist igaüht. Kui küsime endalt, mis on muutunud, siis vastuseks on: “KÕIK”. Töö kirjutamise hetkel oli teada, et pandeemia on olnud järelandmatu ja halastamatu igas eluvaldkonnas ja majandusharus.

Käesoleva bakalaureusetöö “Nähtamatu vaenlane Covid-19, mõju Eesti tööturule” eesmärgiks oli uurida:

- a) kas ja kuidas on muutunud Eesti inimeste töökorraldus – tööaeg ja töö iseloom /töösuhe?
- b) kas ja kui võrd rahul on inimesed kaugtööks ehk töötamisega kodukontoris?
- c) milline on inimeste valmisolek kodukontoriks?
- d) kui võrd kindlalt tunnevad inimesed end oma töökohal ja kas nad on kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?
- e) inimeste hoiakuid COVID-19 meetmete suhtes.

Töö eesmärgi saavutamiseks viidi läbi kvantitatiivne uuring, mille tarvis koostati portaalis Google Forms elektrooniline küsitlus ning infot palvega vastata levitati Facebooki keskkonnas ja teistes kanalites. Küsimustikule laekus 155 korrektset vastust, mille põhjal koostatigi käesolev uuring.

Uurimustöö tulemusena selgus, et COVID-19 kriisist tingitult muutusid töökorraldus, tööaeg ning töösuhe nii naistel kui meestel, olenemata nende haridustasemest pigem oli määravaks majandusharu või tegevusala. Enim kannatasid noored ning majutus- ja toitlustusalal töötavad inimesed, mis oli ka ülemaailmset infotulva ja majandusanalüüse jälgides, kahjuks üsna ootuspärane tulemus. Töö kirjutamise hetkel ei ole turismis, meelelahutuses, majutuses ja toitlustuses näha olukorra paranemist, mis tähendab, et väga tõenäoliselt seisab ees veel suur osa pankrotte ja koondamisi.

Kaugtöö ja kodukontor on uus normaalsus, mis on tulnud selleks, et jääda. Naiste valmisolek kodus töötamiseks oli antud uuringus osalenute seas suurem, kui meestel. Suhtumine

kodukontorisse kui alternatiivi oli algselt uus ja huvitav, kuid pikemas perspektiivis kohustusena on see rohkemat organiseeritust ja enesedistsipliini nõudev ning seetõttu peaks kaugtöö jääma siiski ainult vabalt valitavaks võimaluseks, on töö autori isiklik seisukoht. Paindlik töökorraldus võiks olla autori meelest selleks märksõnaks.

Ebakindlust, stressi ning ärevust on koroonapandeemia tekitanud pea kahes kolmandikus vastajatest ning autori jaoks ootamatult just kõrgharidusega ja üksikute inimeste seas. Naised tunnevad end kriisiolukorras töökoha suhtes mõnevõrra ebakindlamalt kui mehed ning arvatavasti seepärast on ka naiste valmisolek täiend- ja/või ümberõppeks oluliselt suurem, kui meestel. Koroonapandeemia on suurendanud töökorralduse globaliseerumist ja digitaliseerimist ning seepärast on väga oluline osa täiskasvanute täiend- ja ümberõppel.

Koroonaviirusega seotud olukorra lahendamiseks kehtestatud meetmed on küsitluse läbiviimise hetkel, liiga leebed ning neid peaks karmistama, selgus käesolevast uuringust. Uuringu suurest arvust “ei oska öelda” ja “ei oska vastata” vastustest johtuvalt on autor arvamusel, et inimesed on tekkinud olukorrast väsinud. Väsinud teadmatusest ja määramatusest – millal lõpeb koroonakriis ning millised on lõplikud tagajärjed. Kahjuks on ka autori arvates väga tõenäoline, et kriisi tegelikud kaugleulatuvad mõjud avalduvad viitajaga.

Autori järelduseks on, et maailm ei ole ega saa enam kunagi olema endine! Seepärast peame meie ise ja peab kogu meie elukorraldus olema võimeline kohanduma muutustega ajas ja olukorras.

SUMMARY

"COVID-19" - you cannot look it in the eye or touch its hand "The invisible enemy" has had a huge effect on all of humanity. It is a global crisis, which has affected everyone. If we ask ourselves what has changed, the answer is - everything. At the time of writing, it was known th at the pandemic had been relentless and ruthless in every area of life and industry.

Aim of the bachelor's thesis was to research:

- a) has the organisation of work in Estonia changed, especially working hours and employment nature and relationship?
- b) are people satisfied with remote work/working from home offices and how?
- c) how ready are employees for home offices?
- d) how confident do people feel in their position and have they considered contuining training and / or retraining?
- e) people's attitudes towards COVID-19 measures.

In order to achieve the goal the work, a quantitative information survey was conducted, for wich an electronic survey prepaed on the Google Forms portal and which resulted in a sample of 155 respondents.

The study found that COVID-19 led to changes in organisation of work, working hours and employment relationship for both women and men, regardless of their level of education. Employment in a certain industry or field of occupation were more determining. Young people and people working in catering and hospitality sector were suffered most. Unfortunatelty this was quite an expected result in view of global deluge of information and economic analysis. Remote work and home offices are a new normality and they are here to stay. This study shows women more willing to work from home than men. The attitude towards home office as an option was originally new and interesting, but in the long run as an obligation, it requires organisation and self-disclipine. Therefore the author of bachelor's thesis thinks it should stay as one of the options. According to the author, flexible organisation of work could be the key word here.

The coronavirus has caused uncertainty, stress and anxiety in almost two-thirds of the respondents and, unexpectedly for the author, mainly among people with higher education or people who live alone. Due to coronavirus, women feel somewhat more insecure about their employment than men. This is probably why women are significantly more willing to choose continuing training and/or retraining. The corona pandemic has increased the globality/globalization and digitalisation of organisation of work and therefore is very important part of continuing training and retraining of adults.

The study found current measures of coronavirus situation to be too lenient and they should be strengthened. The results of the study show that people are tired of the situation - they do not know when the final consequence arrive and what it will be.

The author concludes that the world is not and will never be the same again. That is why we and our way of life must be willing to adapt in time.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

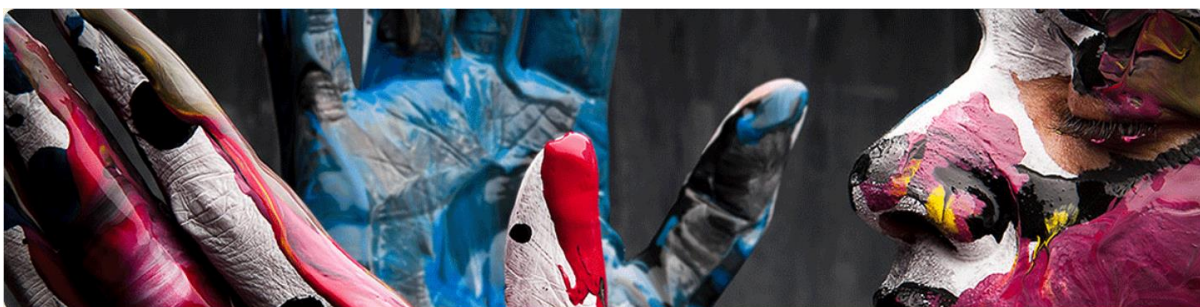
- Adams-Prassl, A., Boneva, T., Golin, M., & Rauh, C. (2020). Inequality in the Impact of the Coronavirus Shock: Evidence from Real Time Surveys. *Journal of Public Economics*, 189, 104245.
- Bchetina, M., Girard, C., Duchaine, C., & Laprise, C. (2020, juuli 21). The outbreak of the novel severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2): A review of the current global status. *Journal of Infection and Public Health*, 13(11), 1601-1610.
- Blustein, D., & Guarino, P. (2020). Work and Unemployment in the Time of COVID-19: The Existential Experience of Loss and Fear. *Journal of Humanistic Psychology*, 60(5), 702-709.
- Caselli, M., Fracasso, A., & Traverso, S. (2020, mai). Mitigation of risks of Covid-19 contagion and robotisation: Evidence from Italy. *17*, 174-188.
- Dryhurst, S., Schneider, C. R., Kerr, J., Freeman, A. L., Recchia, G., Bles, A. M., & Linden, D. S. (2020). Risk perceptions of COVID-19 around the world. *Journal of Risk Research*, 23(7-8), 994-1006.
- EC.EUROPA. (2020, aprill). *EUROSTAT*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics/et
- Eesti Pank. (2021). „Kriisist kasvama“. *Eesti Panga majandusseminar / Eesti majanduse suurimad probleemid on pikalt vindunud*. Tallinn: Eesti Pank.
- EMTA. (2021). *Kodukontori kulude maksustamisest*. Retrieved from <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/erisoodustused/kodukontori-kulude-maksustamisest>
- ETTA. (2021). *Töökoha psühhosotsiaalsed riskid ja stress*. Retrieved from <https://osha.europa.eu/et/themes/psychosocial-risks-and-stress>
- EUROFOUND. (2021). *EMCC European Monitoring Centre on Change* . Retrieved from Germany: Working time flexibility: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/erm/legislation/germany-working-time-flexibility>
- EUROOPA KESKPANK. (2020, märts 19). *EKP Blogi*. Retrieved from <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200319~11f421e25e.et.html>

- Euroopa Komisjon. (2016, aprill 19). Euroopa tööstuse digitaliseerimine. *KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA*. Brüssel, <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/ET/1-2016-180-ET-F1-1.PDF>.
- Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu. (2020). *COVID-19 pandeemia: ELi reageerimine*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/et/policies/coronavirus/>
- Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu. (2020/2021). *Kronoloogia – nõukogu meetmed COVID-19 suhtes*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/et/policies/coronavirus/timeline/>
- European Commission. (2016). NAISED TÖÖTURUL. *EUROOPA POOLAASTA TEMAATILINE TEABELEHT*.
- EUROSTAT. (2021, veebruar). *Gender pay gap statistics*. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics
- EUROSTAT. (2021). *Tourism statistics*. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics/et
- EV Valitsus. (2019). *Riigi Teataja*. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/118122018007>
- EV Valitsus. (2020, märts 20). *Riigi Teataja*. Tallinn, Harjumaa, Eesti. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/120032020002?fbclid=IwAR2mrERLT4jYUIREEHtnqkJQpanv7Wcal56gYcrXkPUhVeBMPYpgGiMB1Fc>
- Fana, M., Pérez, S. T., & Fernández-Macías, E. (2020). Employment impact of Covid-19 crisis: from short term effects to long terms prospects. *Journal of Industrial and Business Economics*, 47(3), 391-410.
- Goodman, L. A. (1965). On Simultaneous Confidence Intervals for Multinomial Proportions. *Technometrics*, 7(2), 247-254.
- Karnaušenko, K. (2018). TÖÖTAJATE RAHULOLU HAIGUSHÜVITISTE VÄLJAMAKSMISE KORRAGA. *Bakalaureusetöö*. Tallinn: TalTech digikogu.
- Kontoangelos, K., Economou, M., & Papageorgiou, C. (2020). Mental Health Effects of COVID-19 Pandemia: A Review of Clinical and Psychological Traits. *Psychiatry investigation*, 17(6), 491.
- Kothari, C. R. (2004). *Research Methodology, Methods and Techniques*. New Age International .
- Mediavilla, D. (2020, märts 27). The surprising similarities between the ‘Spanish flu’ and the coronavirus pandemic. *El País*.
- Narva Eesti Gümnaasium. (2021). *Narva Eesti Gümnaasium*. Retrieved from <http://www.neg.edu.ee/index.php/ee/>

- Riigi Teataja. (2020). *Töölepingu seadus*. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/109072020004>
- Rosenblad, Y., Tilk, R., Mets, U., Pihl, K., Ungro, A., Uiboupin, M., . . . SA, K. (2020). *OSKA COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju töötajate oskuste vajaduse muutusele*. Tallinn: SA Kutsekoda.
- Rüütel, K., Panov, L., Sadikova, O., Epstein, J., Sepp, H., & Härma, M. A. (2020). *COVID-19 epidemioloogiline ülevaade 2020. aasta I poolaasta*. Terviseamet, Tervise Arengu Instituut.
- Sanchez, D., Parra, N., Ozden, C., & Rijkers, B. (2020, mai 14). *Which Jobs Are Most Vulnerable to COVID-19? What an Analysis of the European Union Reveals*. Retrieved from WORLD BANK GROUP E-Library: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/820351589209840894/pdf/Which-Jobs-Are-Most-Vulnerable-to-COVID-19-What-an-Analysis-of-the-European-Union-Reveals.pdf>
- Sauga, A. (2020). *Statistika õpik majanduseriala üliõpilastele*. Tallinn: TALTECH kirjastus.
- Statistikaamet. (2020). *RV021: Rahvastik soo ja vanuserühma järgi, 1. jaanuar*. Retrieved from <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV021>
- Statistikaamet. (2021). *Kaugtöö võimalused sõltuvad ametist ja tegevusalast* (<https://www.stat.ee/et/uudised/kaugtoo-voimalused-ja-arengud-eestis>). Retrieved from <https://www.stat.ee/>
- Statistikaamet. (2021). *Keskmine brutokuupalk suurenes vaatamata keerulisele aastale*. Retrieved from <https://www.stat.ee/et/uudised/keskmine-palk-iv-kvartal-2020>
- Turuuringute AS. (2021). *COVID-19 teemaline küsitlus 23. küsitluslaine*. Riigikantselei.
- Valk, A. (2016). *Soolised lõhed hariduses*. Haridus- ja Teadusministeerium.
- Van Bavel, J. B. (2020, aprill 30). Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response. *Nature human behaviour*, 460-471. Retrieved from PERSPECTIVE.
- Velavan, T. P., & Meyer, C. G. (2020, 3 25). The COVID-19 epidemic. *Tropical medicine & international health*, 278. Retrieved from Medicine, US National Library of.
- Von der Leyen, U. G. (2020). Statement by President von der Leyen on emergency measures in Member States. Brüssel: Euroopa Komisjon.
- Wolf, K. B. (n.d.). *The Life of San Isidro, Labrador*. Retrieved from Source: Leyenda de San Isidro por Juan Diácono, ed. Fidel Fita, Biblioteca de la Real Academia de Historia, IX (Madrid, 1886) pp. 97-157.: <https://pages.pomona.edu/~kbw14747/isidro.htm>
- World Bank Group. (2020). *Annual Reports 2020*. International Finance Corporation.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik

"Nähtamatu vaenlane COVID-19", mõju Eesti tööturule

Lugupeetud Vastaja!

Koroonaviiruse pandeemia COVID-19 on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Tegemist on ülemaailmse kriisiga, mis on puudutanud meist igaüht.

Olen Tallinna Tehnikaülikooli tudeng ja oma lõputöö raames viin läbi uurimust, teada saamaks: "COVID-19 mõju (Eesti) tööturule?"

Küsitlus on anonüümne ning võtab aega maksimaalselt 5-7 minutit.

Olen väga tänulik, kui leiad aega vastata ja annad oma panuse uurimusse!

Sinu arvamus on mulle oluline!

Ette tänades,
Häli Eelma

KÜSIMUSTIK

1. SUGU:

- Naine
- Mees
- Ei soovi avaldada / vastata

Lisa 1 järg

2. KODUNE KEEL

- Eesti
- Muu

3. VANUS:

- 20 – 29
- 30 – 39
- 40 – 49
- 50 – 59
- 60 +

4. LEIBKOND:

Täiskasvanuks loetakse antud uuringu mõistes alates 14 eluaastast. Laps on vanuses 0 – 13 eluaastat.

	0	1	2	3	4...
Täiskasvanute arv					
Laste arv					

5. HARIDUSTASE:

- Põhiharidus
- Keskkharidus / Keskeriharidus
- Bakalaureusekraad
- Magistrikraad
- Doktorikraad

6. ELUKOHT:

- Harjumaa
- Tartumaa
- Ida-Virumaa
- Pärnumaa
- Lääne-Virumaa
- Viljandimaa
- Raplamaa
- Võrumaa
- Saaremaa
- Jõgevamaa
- Järvamaa
- Valgamaa
- Põlvamaa
- Läänemaa
- Hiiumaa

Lisa 1 järg

7. TÖÖKOHA INFO - TÖÖSUHE (2019 / 2020 aasta algus) :

- Lepinguline töötaja
- Võlaõigusliku lepingu alusel töötaja
- Füüsilisest isikust ettevõtja
- Firmaomanik / ettevõtja või mõne muu ettevõtte juhatuse liige
- Töötu
- Muu

8. TÖÖAEG (2019 aastal / 2020 aasta algus)

- Täistööaeg (*sh lühendatud tööajaga töötajad nt.haridustöötajad*)
- Osaline tööaeg
- Tähtajaline töö
- Kaugtöö
- Muu

9. TÖÖSUHE MAJANDUSHARUS:

- Majutus ja toitlustamine
- Kunst, meelelahutus ja vaba aeg
- Hulgi- ja jaekaubandus
- Haridus
- Tootmine
- Transport/veondus ja laondus
- Avalik haldus ja tugiteenused/riigikaitse
- Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
- Ehitus
- Põllumajandus, metsandus ja kalandus
- Finants- ja kindlustustegevus
- Info ja side
- Elektrienergia, gaasi- ja õhuga varustamine
- Kinnisvaraalne tegevus
- Muud teenused
- Muu

10. Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020 aasta jooksul?

(Kui Teie vastus on „EI“, siis palun jätkake küsimusest 13)

- JAH
- EI
- Ei oska vastata

Lisa 1 järg

11. Kui vastasite „JAH“, siis valige järgmiste võimalike põhjuste vahel:

Kui vastuseid on enam, kui 1, siis palun kommenteerida..... (nt mind koondati/olen töötu või vahetasin töökohta vajaduspõhiselt/minu tööaega ja tasu vähendati)

- Mind suunati kaugtööle / kodus-töötamine
- Minu tööaega vähendati/lühendati
- Töösuhe lõppes omal soovil
- Töösuhe lõppes vastastikusel kokkuleppel
- Töösuhe peatati (st ajutiselt – sundpuhkus, palgata puhkus, kollektiivpuhkus)
- Vahetasin töökohta omal soovil
- Vahetasin töökohta vajaduspõhiselt
- Mind koondati
- Olen töötu
- Muu

12. Kui Teie töötamine või töösuhe on muutunud, kas arvate, et muutus on tingitud Covid-19 puhangust?

- JAH
- EI
- Ei oska vastata

13. Kui suur oli Teie leibkonna netosissetulek 2019 aastal?

Peale palgatulu hõlmab see ka tulu ettevõtlusest ja maa ning muu vara rendist, samuti teistelt leibkondadelt saadud regulaarseid makseid (näiteks elatis), omanditulu, tulumaksu juurde- ja tagasimakseid ning sotsiaalseid toetusi, näiteks vanaduspension, lapsetoetus ja muud.

- 6 500 – 9 500 eurot
- 9 501 – 12 500 eurot
- 12 501 – 15 500 eurot
- 15 501 – 18 500 eurot
- 18 501 – 21 500 eurot
- 21 501 – 24 500 eurot
- 24 501 – 27 500 eurot
- 27 501 – 30 500 eurot
- 30 501 – eurot

14. Kas Teie netosissetulek 2020 aastal.....?:

- suurenes
- vähenes
- oli muutumatu (väikeseid muutused ei lähe arvesse)
- ei soovi vastata

Lisa 1 järg

15. Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks / kodukontoriks?

Vastuse variandid	"Jah"	"Ei"	"Ei oska vastata"
Tööiseloorm võimaldab (enamasti arvutiga töötamine)			
Internti Internetiühendus ja mobiilside on hea			
Võimalus privaatselt töötada (segamatu töökeskkond)			
Võimalus tööaega organiseerida (töötada omale sobival ajal / paindlik tööaeg)			
Tööiseloorm ei võimalda (klienditeenindus jne)			
Internetiühendus ja/või mobiilside on puudulik			
Palju segavaid faktoreid (puudub privaatne töökeskkond, lapsed kodus jne)			
Puudub võimalus tööaega organiseerida			

16. Kas Teie soovite kasutada kaugtöö / kodukontori võimalust?

Vastuse variandid	"Jah"	"Ei"	"Ei oska vastata"
Heameelega – see on eelis mitte kohustus			
Kui see on vajalik (töökoha säilitamiseks, laste koduõppel olemise ajal jne)			
Mitte mingil juhul – see on pealesunnitud kohustus			
Ainult äärmisel juhul, kui see on vajalik töökoha säilitamiseks			

17. Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes või kui kindlalt tunnete, et leiate vajadusel uue töö (ei jää töötuks)?

- Tunnen end kindlalt
- Tunnen end ebakindlalt
- Ei oska vastata

18. Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend-ja/või ümberõpet?

- JAH
- EI
- Ei oska vastata

Lisa 1 järg

19. COVID-19 on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Kas antud olukord on Teis tekitanud stressi / ärevust / ebakindlust?

- JAH
- EI
- Ei oska vastata

20. Kuidas hindate COVID-19 meetmete asjakohasust?

- Olen rahul
- Liiga leebed / peaks karmistama
- Liiga ranged / piiravad / üle reageeritud
- Laastavad
- Ei oska vastata
- Muu....

Allikas: Autori koostatud

Lisa 2. Vastajate vanuseline jaotus

Vastaja sugu	Vastaja vanus					Kokku
	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	
Naine	10	16	49	42	9	126
	7.9%	12.7%	39.0%	33.3%	7.1%	100.0%
Mees	8	7	5	6	3	29
	27.6%	24.1%	17.2%	20.8%	10.3%	100.0%
Kokku % valimist	11.7%	14.8%	34.8%	31.0%	7.7%	100.0%

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 3. Vastajate jaotus haridustaseme järgi

Vastaja sugu	Vastajate haridustase					Kokku
	Üldharidus		Kõrgharidus			
	põhiharidus	keskharidus / keskeriharidus	bakalaureusekraad	magistrikraad	doktorikraad	
Naine	2	43	42	38	1	126
	1.6%	34.1%	33.3%	30.2%	0.8%	100.0%
Mees	0	14	10	5	0	29
	0.0%	48.3%	34.5%	17.2%	0.0%	100.0%
Kokku % valimist	1.3%	36.9%	33.5%	27.7%	0.6%	100.0%

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 4. Vastajate jaotus töösuhte tüübi- ja tööiseloomu järgi

Töösuhe	Vastaja					
	Naine	% naistest	Mees	% meestest	Kokku	Kokku % valimist
Lepinguline töötaja	101	80.2%	18	62.1%	119	77%
Firmaomanik / ettevõtja või mõne muu ettevõtte juhatuse liige	18	14.3%	5	17.2%	23	15%
Füüsilisest isikust ettevõtja	0	0.0%	2	6.9%	2	1%
Töötü	5	4.0%	1	3.4%	6	4%
Muu	2	1.6%	3	10.3%	5	3%
Kokku	126	100%	29	100%	155	100%

Tööaeg / tööseloom	Vastaja					
	Naine	% naistest	Mees	% meestest	Kokku	Kokku % valimist
Täistööaeg	99	78.6%	21	72.4%	120	77%
Osaline tööaeg	12	9.5%	2	6.9%	14	9%
Kaugtöö	4	3.2%	5	17.2%	9	6%
Tähtajaline töö	1	0.8%	0	0.0%	1	1%
Muu	10	7.9%	1	3.4%	11	7%
Kokku	126	100%	29	100%	155	100%

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 5. Kas Teie töötamine muutus 2020 aasta jooksul? Küsimus nr 10, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv	k	2
Usaldatavus	β	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0250
Täiendkvantiil	χ^2	5.0239

Naised	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	34	27.2%	19.29%	36.87%	7.91%	9.67%
Ei	91	72.8%	63.13%	80.71%	9.67%	7.91%
KOKKU	125					

Mehed	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	8	27.6%	20.27%	41.52%	7.31%	13.93%
Ei	21	72.4%	58.48%	79.73%	13.93%	7.31%
KOKKU	29					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 6. Töösuhte muutus 2020 aasta jooksul. Küsimus nr 11, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv	k	5
Usaldatavus	θ	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0100
Täiendkvantiil	χ^2	6.6349

Naised	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	n_i	p_i	p-	p+	$p_i - p-$	$p+ - p_i$
Mind suunati kaugtööle	13	36.1%	18.90%	57.83%	17.21%	21.71%
Minu tööaega vähendati	6	16.7%	6.12%	38.01%	10.54%	21.34%
Vahetasin töökohta	5	13.9%	4.64%	34.84%	9.25%	20.95%
Mind koondati	5	13.9%	4.64%	34.84%	9.25%	20.95%
Muu	7	19.4%	7.71%	41.08%	11.73%	21.63%
KOKKU	36					

Mehed	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	n_i	p_i	p-	p+	$p_i - p-$	$p+ - p_i$
Mind suunati kaugtööle	3	33.3%	15.86%	65.34%	17.47%	32.01%
Minu tööaega vähendati	3	33.3%	15.86%	65.34%	17.47%	32.01%
Mind koondati	1	11.1%	4.91%	51.23%	6.20%	40.12%
Muu	2	22.2%	10.22%	58.46%	12.01%	36.23%
KOKKU	9					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 7. Kas muutus on tingitud COVID-19 puhangust? Küsimus nr 12, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv k	2
Usaldatavus β	0.95
Vea tõenäosus α	0.05
α/k	0.0250
Täiendkvantil χ^2	5.0239

Naised	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
JAH	31	58.5%	43.24%	72.27%	15.25%	13.78%
EI	22	41.5%	27.73%	56.76%	13.78%	15.25%
KOKKU	53					

Mehed	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
JAH	8	57.1%	37.93%	72.58%	19.21%	15.44%
EI	6	42.9%	27.42%	62.07%	15.44%	19.21%
KOKKU	14					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 8. Kui suur oli Teie leibkonna netosissetulek 2019 aastal?

Leibkonna netosissetulek	Leibkonna suurus													Kokku	% valimist
	1 täiskasvanu	1 täiskasvanu + 1 laps	1 täiskasvanu + 2 last	2 täiskasvanu	2 täiskasvanu + 1 laps	2 täiskasvanu + 2 last	2 täiskasvanu + 3 last	3 täiskasvanu	3 täiskasvanu + 1 laps	3 täiskasvanu + 2 last	4 täiskasvanu	4 täiskasvanu + 1 laps	4 täiskasvanu + 2 last		
6500 - 9500	10	1	0	2	3	2	1	1	1	0	0	0	0	21	14%
9501 - 12500	6	0	1	6	4	2	0	3	0	0	0	0	0	22	14%
12501 - 15500	5	1	0	2	0	2	0	0	1	1	0	1	1	14	9%
15501 - 18500	2	0	1	3	2	3	0	1	1	0	1	0	0	14	9%
18501 - 21500	1	1	0	4	4	3	0	1	1	1	1	0	0	17	11%
21501 - 24500	1	1	1	1	0	1	2	1	0	0	1	1	1	11	7%
24501 - 27500	2	0	0	3	7	3	3	1	2	0	1	0	0	22	14%
27501 - 30500	0	0	0	7	1	2	0	0	1	0	2	0	0	13	8%
30501 - ...	0	0	0	7	1	5	3	0	2	0	2	0	1	21	14%
Kokku	27	4	3	35	22	23	9	8	9	2	8	2	3	155	100%

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 9. Kas Teie (leibkonna) netosissetuleku 2020 aastal....? Küsimus nr 14, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv	k	3
Usaldatavus	θ	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0167
Täiendkvantiil	χ^2	5.7311

Naised	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	n_i	pi	p^-	p^+	$pi - p^-$	$p^+ - pi$
Oli muutumatu	69	55.6%	44.95%	65.84%	10.69%	10.20%
Vähenes	29	23.4%	15.59%	33.54%	7.80%	10.15%
Suurenes	26	21.0%	13.60%	30.90%	7.37%	9.93%
KOKKU	124					

Mehed	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	n_i	pi	p^-	p^+	$pi - p^-$	$p^+ - pi$
Oli muutumatu	10	35.7%	26.09%	50.20%	9.63%	14.48%
Vähenes	6	21.4%	15.07%	37.50%	6.36%	16.07%
Suurenes	12	42.9%	31.82%	56.32%	11.04%	13.47%
KOKKU	28					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 10. Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks / kodukontoriks?

Küsimus nr 15, usaldusvahemikud

Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks / kodukontoriks?		Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
		Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
		n_i	p_i	p^-	p^+	$p_i - p^-$	$p^+ - p_i$
Töiseloom võimaldab (enamasti arvutiga töötamine)							
Naised	JAH	85	76.6%	66.54%	84.31%	10.04%	7.74%
	EI	26	23.4%	15.69%	33.46%	7.74%	10.04%
Mehed	JAH	18	62.1%	48.80%	71.77%	13.27%	9.70%
	EI	11	37.9%	28.23%	51.20%	9.70%	13.27%
Internti Internetiühendus ja mobiilside on hea							
Naised	JAH	101	91.8%	83.98%	96.00%	7.84%	4.19%
	EI	9	8.2%	4.00%	16.02%	4.19%	7.84%
Mehed	JAH	23	92.0%	75.31%	94.63%	16.69%	2.63%
	EI	2	8.0%	5.37%	24.69%	2.63%	16.69%
Võimalus privaatselt töötada (segamatu töökeskkond)							
Naised	JAH	77	72.0%	61.41%	80.54%	10.55%	8.58%
	EI	30	28.0%	19.46%	38.59%	8.58%	10.55%
Mehed	JAH	16	61.5%	47.69%	71.65%	13.85%	10.12%
	EI	10	38.5%	28.35%	52.31%	10.12%	13.85%
Võimalus tööaega organiseerida (töötada omale sobival ajal / paindlik tööaeg)							
Naised	JAH	63	61.2%	50.12%	71.17%	11.04%	10.00%
	EI	40	38.8%	28.83%	49.88%	10.00%	11.04%
Mehed	JAH	17	65.4%	50.93%	74.86%	14.45%	9.47%
	EI	9	34.6%	25.14%	49.07%	9.47%	14.45%
Töiseloom ei võimalda (klienditeenindus jne)							
Naised	JAH	29	33.0%	22.91%	44.84%	10.04%	11.88%
	EI	59	67.0%	55.16%	77.09%	11.88%	10.04%
Mehed	JAH	7	33.3%	23.29%	49.81%	10.04%	16.48%
	EI	14	66.7%	50.19%	76.71%	16.48%	10.04%
Internetiühendus ja/või mobiilside on puudulik							
Naised	JAH	9	10.3%	5.07%	19.95%	5.27%	9.60%
	EI	78	89.7%	80.05%	94.93%	9.60%	5.27%
Mehed	JAH	1	4.2%	2.58%	21.62%	1.59%	17.46%
	EI	23	95.8%	78.38%	97.42%	17.46%	1.59%
Palju segavaid faktoreid (puudub privatne töökeskkond, lapsed kodus jne)							
Naised	JAH	21	25.0%	16.03%	36.79%	8.97%	11.79%
	EI	63	75.0%	63.21%	83.97%	11.79%	8.97%
Mehed	JAH	7	29.2%	20.15%	45.40%	9.02%	16.23%
	EI	17	70.8%	54.60%	79.85%	16.23%	9.02%
Puudub võimalus tööaega organiseerida							
Naised	JAH	26	31.3%	21.26%	43.52%	10.07%	12.20%
	EI	57	68.7%	56.48%	78.74%	12.20%	10.07%
Mehed	JAH	8	33.3%	23.30%	49.14%	10.03%	15.80%
	EI	16	66.7%	50.86%	76.70%	15.80%	10.03%

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 11. Kas Te soovite kasutada kaugtöö võimalust? Küsimus nr 16, usaldusvahemikud

Kas Teie soovite kasutada kaugtöö / kodukontori võimalust?	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	n _i	p _i	p-	p+	p _i - p-	p+ - p _i

Heameelega – see on eelis mitte kohustus

Naised	JAH	80	75.5%	65.09%	83.54%	10.38%	8.07%
	EI	26	24.5%	16.46%	34.91%	8.07%	10.38%
Mehed	JAH	21	80.8%	64.96%	86.62%	15.81%	5.85%
	EI	5	19.2%	13.38%	35.04%	5.85%	15.81%

Kui see on vajalik (töökoha säilitamiseks, laste koduõppel olemise ajal jne)

Naised	JAH	64	75.3%	63.60%	84.17%	11.70%	8.87%
	EI	21	24.7%	15.83%	36.40%	8.87%	11.70%
Mehed	JAH	16	80.0%	61.28%	86.67%	18.72%	6.67%
	EI	4	20.0%	13.33%	38.72%	6.67%	18.72%

Mitte mingil juhul – see on pealesunnitud kohustus

Naised	JAH	5	7.7%	2.97%	18.48%	4.72%	10.79%
	EI	60	92.3%	81.52%	97.03%	10.79%	4.72%
Mehed	JAH	4	21.1%	13.33%	40.88%	7.72%	19.83%
	EI	15	78.9%	59.12%	86.67%	19.83%	7.72%

Ainult äärmisel juhul, kui see on vajalik töökoha säilitamiseks

Naised	JAH	18	25.4%	15.68%	38.28%	9.67%	12.93%
	EI	53	74.6%	61.72%	84.32%	12.93%	9.67%
Mehed	JAH	5	27.8%	18.28%	46.97%	9.50%	19.19%
	EI	13	72.2%	53.03%	81.72%	19.19%	9.50%

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 12. Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes? Küsimus nr 17, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv	k	2
Usaldatavus	β	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0250
Täiendkvantiil	χ^2	5.0239

Naised	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Tunnen end kindlalt	71	71.7%	60.72%	80.62%	11.00%	8.90%
Tunnen end ebakindlalt	28	28.3%	19.38%	39.28%	8.90%	11.00%
KOKKU	99					

Mehed	Vastanud		Usaldusvahemik		Diagrammi jaoks	
	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Tunnen end kindlalt	18	78.3%	61.43%	84.96%	16.84%	6.70%
Tunnen end ebakindlalt	5	21.7%	15.04%	38.57%	6.70%	16.84%
KOKKU	23					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

**Lisa 13. Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend-
ja/või ümberõpet? Küsimus nr 18, usaldusvahemikud**

Vastusevariantide arv	k	2
Usaldatavus	β	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0250
Täiendkvantiil	χ^2	5.0239

Naised	Vastanud	Usaldusvahemik			Diagrammi jaoks	
Vastusevariandid	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	75	63.0%	52.77%	72.23%	10.26%	9.20%
Ei	44	37.0%	27.77%	47.23%	9.20%	10.26%
KOKKU	119					

Mehed	Vastanud	Usaldusvahemik			Diagrammi jaoks	
Vastusevariandid	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	12	46.2%	34.98%	58.58%	11.18%	12.42%
Ei	14	53.8%	41.42%	65.02%	12.42%	11.18%
KOKKU	26					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 14. Kas COVID-19 on Teis tekitanud stressi/ärevust/ebakindlust?

Küsimus nr 19, usaldusvahemikud

Vastusevariantide arv	k	2
Usaldatavus	β	0.95
Vea tõenäosus	α	0.05
	α/k	0.0250
Täiendkvantiil	χ^2	5.0239

Naised	Vastanud	Usaldusvahemik			Diagrammi jaoks	
Vastusevariandid	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	86	71.7%	61.72%	79.87%	9.95%	8.20%
Ei	34	28.3%	20.13%	38.28%	8.20%	9.95%
KOKKU	120					

Mehed	Vastanud	Usaldusvahemik			Diagrammi jaoks	
Vastusevariandid	Vastanute arv	Osakaal valimis	Alumine piir	Ülemine piir	Negatiivne viga	Positiivne viga
	ni	pi	p-	p+	pi - p-	p+ - pi
Jah	17	65.4%	51.40%	74.39%	13.99%	9.00%
Ei	9	34.6%	25.61%	48.60%	9.00%	13.99%
KOKKU	26					

Allikas: Autori arvutused programmis Microsoft Excel, PSCP aruannete põhjal

Lisa 15. Hüpoteeside testimine 1 (sugu)

	hii/ruut (χ^2) statistiku väärtus	Naiste osakaal vastanute hulgas	Naiste osakaal "JAH" vastanute hulgas	Naiste osakaal "EI" vastanute hulgas	Olulisuse tõenäosus p
10. Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020 aasta jooksul?	0,00	81,2%	81,0%	81,3%	0,966
12. Kui Teie töötamine või töösuhe on muutunud, kas arvate, et muutus on tingitud Covid-19 puhangust?	0,01	79,1%	79,5%	78,6%	0,928
15. Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks / kodukontoriks?.....					
<i>Tööisloom võimaldab (enamasti arvatiga töötamine)</i>	2,49	79,3%	82,5%	70,3%	0,115
<i>Internti Internetiühendus ja mobiilside on hea</i>	0,00	81,5%	81,8%	81,5%	0,976
<i>Võimalus privaatselt töötada (segamatu töökeskkond)</i>	1,08	80,5%	82,8%	75,0%	0,299
<i>Võimalus tööaega organiseerida (töötada omale sobival ajal / paindlik tööaeg)</i>	0,16	79,8%	78,8%	81,6%	0,692
<i>Tööisloom ei võimalda (klienditeenindus jne)</i>	0,00	80,7%	80,6%	80,8%	0,974
<i>Internetiühendus ja/või mobiilside on puudulik</i>	0,88	78,4%	90,0%	77,2%	0,349
<i>Palju segavaid faktoreid (puudub privaatne töökeskkond, lapsed kodus jne)</i>	0,17	77,8%	75,0%	78,8%	0,681
<i>Puudub võimalus tööaega organiseerida</i>	0,03	77,6%	76,5%	78,1%	0,852
16. Kas Teie soovite kasutada kaugtöö / kodukontori võimalust? ...					
<i>Heameelega – see on eelis mitte kohustus</i>	0,33	79,2%	83,9%	80,3%	0,568
<i>Kui see on vajalik (töökoha säilitamiseks, laste koduõppel olemise ajal jne)</i>	0,20	81,0%	80,0%	84,0%	0,657
<i>Mitte mingil juhul – see on pealesunnitud kohustus</i>	2,74	77,4%	55,6%	80,0%	0,098
<i>Ainult äärmisel juhul, kui see on vajalik töökoha säilitamiseks</i>	0,04	79,8%	78,3%	80,3%	0,834
17. Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes või kui kindlalt tunnete, et leiate vajadusel uue töö (ei jää töötuks)?	0,41	81,1%	79,8%	84,8%	0,525
18. Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?	2,53	82,1%	86,2%	75,9%	0,112
18. COVID-19 on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Kas antud olukord on Teis tekitanud stressi / ärevust / ebakindlust?	0,41	82,2%	83,5%	79,1%	0,524

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 16. Hüpoteeside testimine 2 (sugu)

	hii/ruut (χ^2) statistiku väärtus	Vastusele vastanud naiste osakaal kõigist vastanutest	Naiste osakaal vastusest	Valinud vastuse naiste osakaal naistest	Olulisuse t�nen�osus p
11. Kui vastasite eelmisele k�simusele „JAH“, siis valige j�rgmiste v�imalike p�hjuste vahel:	5,81				0,669
<i>Mind suunati kaugt�ole</i>		28,9%	81,3%	36,1%	
<i>Minu t�oaega v�hendati</i>		13,3%	75,0%	16,7%	
<i>T�osuhe l�ppes omal soovil</i>		4,4%	100,0%	5,6%	
<i>T�osuhe peatati</i>		0,0%	0,0%	0,0%	
<i>Vahetasin t�okohta omal soovil</i>		4,4%	100,0%	5,6%	
<i>Vahetasin t�okohta vajadusp�hiselt</i>		2,2%	100,0%	2,8%	
<i>Mind koondati</i>		11,1%	83,3%	13,9%	
<i>Olen t�otu</i>		2,2%	100,0%	2,8%	
<i>Muu</i>		13,3%	75,0%	16,7%	
14. Kas Teie netosissetulek 2020 aastal?	6,16	81,6%			0,460
<i>Suurenes</i>		17,1%	68,4%	21,0%	
<i>V�henes</i>		19,1%	82,9%	23,4%	
<i>Oli muutumatu</i>		45,4%	87,3%	55,6%	
20. Kuidas hindate COVID-19 meetmete asjakohasust?	3,77				0,438
<i>Olen rahul</i>		22,3%	81,6%	27,7%	
<i>Liiga leebed / peaks karmistama</i>		36,0%	80,6%	44,6%	
<i>Liig aranged / piiravad / �lereageeritud</i>		8,6%	66,7%	10,7%	
<i>Laastavad</i>		11,5%	88,9%	14,3%	
<i>Muu</i>		2,2%	100,0%	2,7%	

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 17. Hüpooteeside testimine (haridus)

HARIDUS	hii/ruut (χ^2) statistiku väärtus	Olulisuse tõenäosus p
10. Kas Teie töötamine või töösuhe on muutunud 2020 aasta jooksul?	1,51	0,824
11. Kui vastasite eelmisele küsimusele „JAH“, siis valige järgmiste võimalike põhjuste vahel:	23,74	0,95
12. Kui Teie töötamine või töösuhe on muutunud, kas arvate, et muutus on tingitud Covid-19 puhangust?	0,52	0,772
14. Kas Teie netosissetulek 2020 aastal?	9,13	0,331
15. Kas Teil on võimalus ja valmidus kaugtööks / kodukontoriks?.....		
Tööiseloom võimaldab (enamasti arvatiga töötamine)	20,42	0,000
Internti Internetiühendus ja mobiilside on hea	6,06	0,195
Võimalus privaatselt töötada (segamatu töökeskkond)	3,66	0,454
Võimalus tööaega organiseerida (töötada omale sobival ajal / paindlik tööaeg)	7,31	0,120
Tööiseloom ei võimalda (klienditeenindus jne)	2,9	0,408
Internetiühendus ja/või mobiilside on puudulik	1,31	0,727
Palju segavaid faktoreid (puudub privaatne töökeskkond, lapsed kodus jne)	1,91	0,590
Puudub võimalus tööaega organiseerida	5,64	0,131
Kas Teie soovite kasutada kaugtöö / kodukontori võimalust? ...		
Heameelega – see on eelis mitte kohustus	1,59	0,811
Kui see on vajalik (töökoha säilitamiseks, laste koduõppel olemise ajal jne)	7,5	0,058
Mitte mingil juhul – see on pealesunnitud kohustus	1,89	0,595
Ainult äärmisel juhul, kui see on vajalik töökoha säilitamiseks	5,57	0,135
17. Kuivõrd kindel olete oma töökoha suhtes või kui kindlalt tunnete, et leiate vajadusel uue töö (ei jää töötuks)?	7,9	0,095
18. Kindlustamaks oma positsiooni tööturul, kas olete kaalunud täiend- ja/või ümberõpet?	2,23	0,694
18. COVID-19 on avaldanud tohutut mõju kogu inimkonnale. Kas antud olukord on Teis tekitanud stressi / ärevust / ebakindlust?	1,48	0,831
20. Kuidas hindate COVID-19 meetmete asjakohasust?	18,97	0,270

Allikas: Autori koostatud programmis Microsoft Excel, PSPP aruannete põhjal

Lisa 18. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Häli Eelma

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
“NÄHTAMATU VAENLANE COVID-19, MÕJU EESTI TÖÖTURULE”,

mille juhendaja on Ako Sauga (PhD),

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna
Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse
tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu,
sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse
kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

_____ (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingu tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.